

Evaluatie HIRB

Eindrapport

Opdrachtgever: Provincie Noord-Holland

Rotterdam, 25 september 2023

Evaluatie HIRB

Eindrapport

Opdrachtgever: Provincie Noord-Holland

Elvira Meurs
Erik van Ossenbruggen
Luc Heestermans

Rotterdam, 25 september 2023

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Achtergrond	6
1.2 Doel van de evaluatie	6
1.3 Vraagstelling	6
1.4 Uitgangspunten voor de evaluatie	7
1.5 Onderzoeksmethoden	8
1.6 Leeswijzer	9
2 Context van de regelingen en methode van het bepalen van de doeltreffendheid	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Beleid ten aanzien van werklocaties van de provincie Noord-Holland	10
2.3 De HIRB+-regelingen	11
2.4 HIRB Fysiek	12
2.5 HIRB OTW	13
2.6 Bepalen van de doeltreffendheid van de regelingen	14
3 Doeltreffendheid van de regelingen	18
3.1 Inleiding	18
3.2 Samenwerking bij de aanvraag	18
3.3 Opname en gebruik HIRB Fysiek	19
3.4 Opname en gebruik HIRB OTW	23
3.5 Resultaten van de regeling	25
3.6 Impact van de regelingen HIRB Fysiek en HIRB OTW	30
3.7 Tevredenheid over de regeling	34
3.8 Conclusies doeltreffendheid	36
4 Toekomstverkenning	37
4.1 Inleiding	37
4.2 Belangrijke toekomstige thema's	37
4.3 Benodigde stimuleringsmaatregelen	38
4.4 Betekenis voor de toekomstige HIRB	39
Bijlage I – Gebruikte bronnen	43
Bijlage II – Verleende subsidies HIRB OTW 2020 t/m 2022	45

Afkortingenlijst

BIZ	Bedrijven Investeringszone
EHDF	Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds
HIRB(+)	Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen
HIRB OTW	Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties
PHB	Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen
OMU	Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht
ONHN	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord
SAENZ	Stichting Alliantie Energievoorziening Noordelijk Zaanstad
SON	Oplossingen bij Netcongestie Noord-Holland (subsidie)
VAT	Vorbereiding, administratie en toezicht

Samenvatting

Doel van het onderzoek

Om de kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen en haventerreinen te verbeteren, verleent de provincie Noord-Holland onder andere subsidies onder de HIRB+-regeling. Deze regeling loopt eind 2023 af. Om bij eventuele verlenging de regeling zo goed mogelijk in te richten, heeft de provincie Noord-Holland Ecorys gevraagd om een evaluatieonderzoek uit te voeren naar de doeltreffendheid van twee van de vijf HIRB+-regelingen, namelijk HIRB Fysiek en HIRB OTW (Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties) over de periode 2020-2022. Daarnaast is gevraagd ook een toekomstverkenning uit te voeren naar de belangrijkste opgaven voor bedrijventerreinen- en kantorenterreinen in Noord-Holland tot en met 2030. Deze rapportage beschrijft de uitkomsten van dit onderzoek.

Onderzoeksmethoden

Er zijn verschillende onderzoeksmethoden gehanteerd om de doeltreffendheid van de HIRB Fysiek en de HIRB OTW te onderzoeken en de toekomstverkenning uit te voeren. Dit zijn: (1) deskstudie, om een beeld te krijgen van zowel de HIRB Fysiek als de HIRB OTW en de voorwaarden en de bredere beleidscontext. (2) Een enquête om de ervaringen van aanvragers en niet-aanvragers in beeld te krijgen. In totaal hebben 23 mensen de enquête (deels) ingevuld. (3) In totaal 15 interviews met mensen die ervaring hebben met de subsidieregelingen. En (4) casestudies, waarbij gekeken is naar de impact van de HIRB Fysiek op de langere termijn.

Resultaten

De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn:

- Voor de HIRB fysiek was in de periode 2020-2022 € 4,5 miljoen beschikbaar¹. In deze periode zijn in totaal 19 subsidieaanvragen voor HIRB Fysiek gedaan. Met een totaal goedgekeurd subsidiebedrag van circa € 3,4 miljoen. De subsidies van de HIRB Fysiek worden aangevraagd voor verbetering van het kwaliteitsniveau via fysieke herstructurering of door ingrepen ter bevordering van de duurzaamheid op het bedrijventerrein. In veel gevallen is het een combinatie van beiden. De meeste aanvragen zijn gedaan door de gemeente Zaanstad.
- Het aantal aanvragen voor de HIRB-fysiek loopt terug. Hiervoor zijn twee redenen. Ten eerste is de urgentie ten opzichte van andere opgaven afgenomen. HIRB Fysiek richt zich voornamelijk op het revitaliseren van de openbare ruimte op verouderde bedrijventerreinen, terwijl de huidige en toekomstige behoefte ligt bij verduurzamingsmaatregelen (met name aan panden) op alle bedrijventerreinen en bij niet-fysieke maatregelen, zoals oprichten van een beheersorganisatie. De HIRB Fysiek kan op dit moment slechts beperkt aan deze behoefte voldoen, vanwege het feit dat een terrein binnen de ABCD-lijst moet vallen en daarnaast voor het oprichten van een duurzaamheidsfonds ook nog in de vijf jaar voorafgaand fysieke investeringen gehad moet hebben. En ten tweede, de beperkte capaciteit in de ambtelijke organisatie van gemeenten. Dit leidt ertoe dat meerdere gemeenten geen mogelijkheid zien om een aanvraag voor te bereiden en in te dienen. Dit speelt met name bij de kleinere gemeenten in Noord-Holland, die geen zelfstandige afdeling Economische Zaken hebben.

¹ Een deel van deze middelen (ca. € 1 miljoen) is in 2023 ingezet voor het financieren van de HIRB Duurzaamheid.

- De middelen die zijn ingezet voor HIRB Fysiek zorgen voor zichtbare verbeteringen in de ruimtelijke omgeving. Deze projecten hadden zonder de subsidie waarschijnlijk niet, of niet op deze wijze uitgevoerd kunnen worden. Door het gericht inzetten op het verbeteren van bijvoorbeeld de infrastructuur en/of de bereikbaarheid, veiligheid, het verduurzamen van terreinen en het vergroten van de biodiversiteit wordt de ruimtelijke kwaliteit van de terreinen versterkt.
- Voor de HIRB OTW was in de periode 2020-2022 € 1,4 miljoen beschikbaar. In deze periode zijn in totaal 65 subsidieaanvragen gedaan. Het totale subsidiebedrag voor de goedgekeurde aanvragen bedroeg circa € 1,2 miljoen euro. De HIRB OTW werd het meest (34 keer) aangevraagd door een ondernemerscollectief. De subsidies van de HIRB OTW worden doorgaans aangevraagd voor verbetering van het kwaliteitsniveau via inzet op begeleiden en initiëren van duurzame (energie) maatregelen door bedrijven op het bedrijventerrein (42 projecten), soms via beheer (6 projecten) en minimaal tweemaal via transformatiemaatregelen.
- Met de subsidie vanuit de HIRB OTW wordt ingezet op initiatieven die randvoorwaardelijk zijn voor succesvolle bedrijventerreinen in de toekomst en die op andere wijze (waarschijnlijk) niet tot stand hadden gekomen. Het gaat hier veelal om het ondersteunen van het procesdeel voor het nemen van (collectieve) energiematregelen door bedrijven om de energietransitie mogelijk te maken.
- Er wordt in het voortraject en bij de uitvoering regelmatig gebruik gemaakt van de diensten van PHB (Projectbureau Herstructureren Bedrijventerreinen) en ONHN (Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord). Wanneer er contact is bij de aanvraag, wordt de kwaliteit van de aanvraag doorgaans verbeterd. Echter, in het aantal aanvragen dat wordt ondersteund is nog verbetering mogelijk. Hierbij wordt ook snelheid en proactiviteit van PHB/ONHN verwacht, bijvoorbeeld op het gebied van het organiseren van cofinanciering.
- Concluderend hebben de middelen vanuit de HIRB Fysiek en de HIRB OTW geleid tot het voorzien in de randvoorwaarden van het toekomstbestendiger maken van bedrijventerreinen. Hierin zijn zij dan ook doeltreffend geweest. Er is een verbetering in de ruimtelijke kwaliteit zichtbaar (HIRB Fysiek) en er worden voorwaarden geschapen om in de toekomst duurzaam in het beheer en onderhoud te voorzien en aan de en energietransitie te werken op bedrijventerreinen (HIRB OTW).
- Tegelijkertijd kan op basis van de analyses niet gesteld worden dat de bedrijventerreinen die subsidie hebben ontvangen het ook economisch gezien beter doen dan bedrijventerreinen die geen subsidie hebben gehad. Oftewel: de relatie met de beoogde impact is lastiger te leggen.
- De grootste toekomstige opgave ligt op het gebied van duurzaamheid en daaraan gerelateerde thema's. Ook wordt aangegeven dat er een belangrijke opgave ligt op het gebied van efficiënt ruimtegebruik en verdichting. Gemeenten zoeken ook voor de toekomst financiering op alle thema's die een bedrijventerrein toekomstbestendig maken. Hierbij zijn bovengenoemde thema's het belangrijkste, maar ook bij andere thema's wordt provinciale stimulering van toekomstbestendige bedrijventerreinen gewaardeerd.

Aanbevelingen

Op basis van de analyses, zijn de volgende aanbevelingen opgenomen in het rapport:

1. Zet investeringen in toekomstbestendige bedrijventerreinen door;
2. Zet subsidies op het gebied van proces en inhoud voort;
3. Zet als provincie Noord-Holland in op het optimaliseren van het ruimtegebruik en verduurzaming;
4. Stimuleer verduurzaming op collectieve wijze;
5. Overweeg of optimalisatie van het ruimtegebruik binnen de HIRB past of dat hier een ander instrument voor moet worden ingezet;
6. Denk goed na over de wijze waarop doelstellingen en KPI's geformuleerd worden;
7. Optimaliseer de bestaande regelingen bij voortzetting.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Al geruime tijd voert de provincie Noord-Holland beleid om haar aantrekkelijke vestigingsklimaat te behouden en verder te versterken. Eén van de regelingen die hiervoor wordt ingezet is HIRB+. HIRB is een afkorting voor Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen. De HIRB+-regeling biedt een financiële impuls waarmee de provincie de kwaliteit, duurzaamheid en toekomstbestendigheid op de bedrijventerreinen in de provincie Noord-Holland stimuleert. De HIRB+-regeling is het vervolg op de eerdere HIRB-regeling, die in 2020 is voortgezet onder de naam HIRB+ en meerdere regelingen gericht op werklocaties onder een vlag combineert, waarmee gemeenten en ondernemers subsidiemogelijkheden geboden worden voor zowel fysieke als procesmatige maatregelen. Hoe de HIRB+-regeling is opgebouwd en welke voorwaarden van toepassing zijn op de aanvraag wordt in paragraaf 2.3 t/m 2.5 toegelicht.

De huidige HIRB+-periode loopt eind 2023 af. Om bij eventuele verlenging de regeling zo goed mogelijk in te richten, heeft de provincie Noord-Holland Ecorys gevraagd om een evaluatie-onderzoek uit te voeren naar de doeltreffendheid van twee van de vijf HIRB+-regelingen, namelijk HIRB Fysiek en HIRB OTW (Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties) en daarbij de periode 2020-2022 onder de loep te nemen. Daarnaast is gevraagd ook een toekomstverkenning uit te voeren naar de belangrijkste opgaven voor bedrijventerreinen- en kantorenterreinen in Noord-Holland tot en met 2030. Deze rapportage beschrijft de uitkomsten van deze evaluatie.

1.2 Doel van de evaluatie

Het hoofddoel van deze evaluatie is tweeledig, namelijk:

1. het verkrijgen van inzicht in de doeltreffendheid van de instrumenten HIRB Fysiek en HIRB OTW binnen het uitvoeringsprogramma HIRB+; en
2. Inzicht krijgen in de belangrijkste opgaven voor bedrijven- en kantorenterreinen in Noord-Holland tot en met 2030.

Deze twee vragen kunnen separaat van elkaar beantwoord worden, maar worden wel gebaseerd op gelijksoortige onderzoeksmethoden en ze bouwen dan ook op elkaar voort.

1.3 Vraagstelling

Provincie Noord-Holland heeft voor deze evaluatie meerdere deelvragen gesteld. Het doel daarvan is inzicht te verkrijgen in doeltreffendheid van de instrumenten HIRB Fysiek en HIRB OTW binnen het uitvoeringsprogramma en de toekomstige opgaven op het gebied van werklocaties. De deelvragen zijn onderverdeeld in vier thema's:

Uitvoering

1. Welke projecten hebben subsidie gekregen, welke zijn afgewezen en waarom?
2. In hoeverre zijn ondernemers en gemeenten tevreden met het huidige proces?
3. In hoeverre sluiten HIRB Fysiek en HIRB OTW aan bij de behoefte van gemeenten/bedrijven ten aanzien van provinciale ondersteuning bij herstructurering (verbeteren van de kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen)?
4. Wat is de reden voor het teruglopen van aanvragen voor de HIRB Fysiek en HIRB OTW?

Output

5. Wat zijn de kwantitatieve resultaten van HIRB Fysiek en HIRB OTW subsidie? Zoals: omvang subsidies en financiële omvang gerealiseerde projecten, aantallen en soorten projecten, geherstructureerde hectares, gerealiseerde infrastructuur, aantal opgezette beheersorganisaties/ parkmanagement/samenwerkingsverbanden, ontwikkeling aantal bedrijventerreinen met en zonder beheer.
6. Wat zijn de kwalitatieve resultaten?

Outcome

7. In hoeverre hebben de gesubsidieerde projecten in theorie bijgedragen aan de doelstellingen van de vier pijlers (1) herstructurering verouderde bedrijventerreinen, (2) beheer bedrijventerreinen, (3) duurzaamheid en (4) transformatieopgaven) van het uitvoeringsprogramma²?
8. In hoeverre is het aannemelijk dat de gesubsidieerde projecten op langere termijn hebben bijgedragen aan de doelstellingen van het uitvoeringsprogramma?
9. In hoeverre is het aannemelijk dat de opdrachten voor beheer bedrijventerreinen en duurzaamheid aan PHB (Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen) en ONHN (Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) hebben geleid tot meer en betere/ meer diverse aanvragen voor HIRB Fysiek en HIRB OTW?

Toekomstverkenning

10. Wat vinden gemeenten, ondernemers en andere relevante stakeholders van het beleid van de provincie ten aanzien van de volgende onderwerpen:
 - a. Fysieke herstructurering van verouderde bedrijventerreinen;
 - b. De vijf duurzaamheidstransities: energietransitie, biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit, circulaire economie en klimaatbestendigheid;
 - c. Duurzaam beheer/ versterken organisatiegraad ondernemers;
 - d. Intensivering ruimtegebruik.
11. In hoeverre zijn deze thema's een belangrijke opgave voor gemeenten, ondernemers en andere relevante stakeholders?
12. Voor welke thema's binnen de bedrijventerreinenopgave hebben ondernemers en gemeenten behoefte aan provinciale stimuleringsmaatregelen?
13. Hoe kan een eventueel vervolg van de HIRB (in welke vorm dan ook) eruit zien en welke rol of combinatie van rollen van de provincie is het meest passend gezien de opgaven?
14. Hoe verhouden de thema's zich tot andere opgaven in het gebied?

1.4 Uitgangspunten voor de evaluatie

- Voorliggende rapportage gaat in op de doeltreffendheid van HIRB Fysiek en HIRB OTW in de periode 2020-2022. Het doel van de evaluatie is lessen te trekken voor een eventuele toekomstige regeling. Hierbij wordt bezien welke behoefte er is bij gemeenten en ondernemers en welke toekomstige ontwikkelingen er op de provincie Noord-Holland afkomen. De inrichting van de regeling en de uitvoeringsaspecten zijn geen hoofdonderdeel van de evaluatie, maar zijn wel meegenomen in de gesprekken en sessies.
- Daar waar geput kan worden uit eerder onderzoek, is dit gebeurd. Zo is er gebruik gemaakt van de eerdere evaluatie van de HIRB over de periode 2017-2019, een afstudeeronderzoek naar de

² Zie hoofdstuk 2.

effecten van de HIRB (januari 2023) en de monitor werklocaties van de provincie Noord-Holland.

- De effecten van de regelingen op lange termijn zijn voor recent uitgevoerde projecten nog niet goed zichtbaar. Omdat de regeling al lange tijd loopt, is het mogelijk de lange termijneffecten te analyseren door vier eerder gesubsidieerde projecten (De Pijp, Noorderveld-Molletjesveer, Oude Veiling en Westhaven-Zuid) wat langer in de tijd te volgen. Hiervoor is gebruik gemaakt van het eerder genoemde afstudeeronderzoek.

1.5 Onderzoeksmethoden

Om de doeltreffendheid van de HIRB Fysiek en de HIRB OTW te onderzoeken en de toekomstverkenning uit te voeren zijn verschillende onderzoeksmethoden gehanteerd:

- **Deskstudie:** De deskstudie is gebruikt om een beeld te krijgen van zowel de HIRB Fysiek als de HIRB OTW en de voorwaarden die hieraan gesteld worden. Ook is de deskstudie gebruikt om de bredere beleidscontext te schetsen waarin de regelingen worden uitgevoerd. Aanvraagdocumenten en verantwoordingen zijn bestudeerd om de vragen te beantwoorden over inzet en gebruik en het doelbereik van de activiteiten. De literatuurlijst is in bijlage I opgenomen.
- **Enquête:** Een enquête is ingezet om de ervaringen van aanvragers en niet-aanvragers in beeld te krijgen. In totaal hebben 23 mensen de enquête (deels) ingevuld. De verantwoording van de enquête is hieronder opgenomen.
- **Interviews:** In het kader van de evaluatie zijn in totaal 15 gesprekken gevoerd in het voorjaar en de zomer van 2023. De lijst met de personen die we hebben gesproken is in bijlage I opgenomen.
- **Casestudies:** Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van casestudies. Zoals eerder vermeld zijn deze uit het eerder uitgevoerde afstudeeronderzoek overgenomen. Wij hebben een extra analyse op de impact (werkgelegenheid/aantal vestigingen) bij deze casestudies uitgevoerd.

Respons op de enquête

De vragenlijst is uitgestuurd naar zo'n 80 personen, met de vraag de enquête door te sturen naar anderen die relevant waren om uit te nodigen. Het ging hierbij zowel om aanvragers als om niet-aanvragers van de regelingen. In totaal hebben 23 personen de vragenlijst (deels) ingevuld. Dit houdt een respons in van zo'n 29 procent, wat relatief hoog is voor online enquêtes (gemiddeld tussen de 10 en de 15 procent).

De meeste mensen die de vragenlijst hebben ingevuld waren ondernemers of werken bij een gemeente. Onderstaande tabel geeft inzicht in de organisaties waar mensen werkzaam/betrokken zijn.

Tabel 1.1 Organisatie waar mensen werkzaam/betrokken zijn

Organisatie	Aantal
Gemeente	8
Ondernemer	7
Subsidieadviseur	2
Parkmanagement organisatie	1
Anders	5
Totaal	23

Van de 23 mensen die de enquête hebben ingevuld, gaven vijf mensen aan dat zij geen gebruik hebben gemaakt van de regelingen HIRB Fysiek of HIRB OTW en één iemand heeft aangegeven dat hij dit niet wist. Hoewel in de enquête aangegeven is dat wij de mening van degenen die geen gebruik hebben gemaakt van de regeling ook goed kunnen gebruiken, hebben zij de enquête niet tot het einde ingevuld. In totaal zijn 17 enquêtes tot het einde ingevuld (21 procent van het totaal aantal verstuurde uitnodigingen). Ondanks dat over dit aantal geen statistische analyses uitgevoerd kunnen worden, geeft het wel een indicatie hoe de gebruikers aan kijken tegen de regelingen.

1.6 Leeswijzer

Na dit inleidende [hoofdstuk 1](#), volgt in [hoofdstuk 2](#) de context van de regelingen en de methode van het bepalen van de doeltreffendheid en doelmatigheid in deze evaluatie. In [hoofdstuk 3](#) wordt vervolgens ingegaan op de doeltreffendheid van de regelingen. [Hoofdstuk 4](#) bevat de toekomstverkenning en laat zien waar voor de toekomst behoefte aan is.

2 Context van de regelingen en methode van het bepalen van de doeltreffendheid

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk plaatst de HIRB+-regelingen in hun context en zet de gebruikte methode voor het bepalen van de doeltreffendheid uiteen. Allereerst wordt ingegaan op het beleid ten aanzien van werklocaties in de provincie Noord-Holland (paragraaf 2.2), vervolgens wordt ingegaan op de vijf verschillende HIRB+-regelingen (paragraaf 2.3). Daarna wordt specifiek ingegaan op de twee regelingen die onderwerp zijn van deze evaluatie: de HIRB Fysiek (paragraaf 2.4) en de HIRB OTW (paragraaf 2.5). Als laatste wordt in deze paragraaf ingegaan op hoe doeltreffendheid in deze evaluatie gezien wordt (paragraaf 2.6).

2.2 Beleid ten aanzien van werklocaties van de provincie Noord-Holland

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' uit 2019 hebben Gedeputeerde Staten besloten om de bestaande de subsidieregelingen voor herstructurering van bedrijventerreinen te continueren. De inzet op toekomstbestendige bedrijventerreinen is vervolgens bekrachtigd in het economisch beleid van de provincie, dat erop gericht is om een gezonde en duurzame economie te bewerkstelligen.

Een van de vijf strategische doelen van het Uitvoeringsprogramma Economie 2021-2023 luidt [Aantrekkelijke en duurzame werklocaties](#). Binnen die doelstelling benoemt de provincie inzet bij de aanpak van drie opgaven ten aanzien van werklocaties³. De HIRB+-regeling is één van de instrumenten die de provincie inzet om een bijdrage te leveren aan de aanpak hiervan. Het betreft de volgende opgaven:

1. voldoende ruimte voor bedrijven en daarbij ook ruimte bieden aan transitieopgaven op werklocaties;
2. de toekomstbestendigheid van werklocaties verbeteren;
3. een grotere bijdrage leveren aan transitieopgaven.

De uitvoeringsregelingen HIRB Fysiek en HIRB OTW maken deel uit van het uitvoeringsprogramma HIRB 2017-2019. Het uitvoeringsprogramma HIRB 2017-2019 is vanaf 2020 voortgezet als de 'HIRB+-regeling'. De vier pijlers van het uitvoeringsprogramma HIRB zijn:

1. [Herstructurering verouderde bedrijventerreinen](#): de kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen verbeteren en efficiënt gebruik van de ruimte op bestaande bedrijventerreinen stimuleren. Efficiënt gebruik van bestaande terreinen voorkomt onnodige uitgifte van nieuwe locaties en draagt zo bij aan zorgvuldig ruimtegebruik. De verbetering van de kwaliteit betreft onder meer de ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid, veiligheid, het ondernemersklimaat en ruimtebenutting (tegengaan leegstand).
2. [Beheer bedrijventerreinen](#): procesondersteuning bij het versterken van de samenhang tussen ondernemers en gemeente op een bedrijventerrein om op deze manier structureel goed beheer en onderhoud te bewerkstelligen.

³ Uitvoeringsprogramma Economie 2021-2023 Provincie Noord-Holland.

3. **Duurzaamheid:** inzet op duurzaamheid vergroot de toekomstbestendigheid van een bedrijventerrein. Duurzaamheid wordt gedefinieerd als het realiseren van voorzieningen op de gebieden energie, water (berging), grondstoffen, afval, nutsvoorzieningen, gebouwen, verkeer en vervoer die leiden tot een lagere milieubelasting, efficiënter ruimtegebruik, de herbruikbaarheid van grondstoffen of het vergroten van de biodiversiteit of het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven (b.v. de uitwisseling van energie, grondstoffen of bijproducten).
4. **Transformatieopgaven:** In eerste instantie vanwege overaanbod van ruimte op bedrijventerreinen. Tegenwoordig is er juist sprake van ruimteschaarste op bedrijventerreinen en zorgt de woningbouwopgave nog eens voor extra druk. Dit brengt de noodzaak met zich mee zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte en te zorgen voor het behoud van voldoende ruimte voor werkgelegenheid.

2.3 De HIRB+-regelingen

De HIRB+-regeling is een combinatie van in totaal vijf regelingen die bijdragen aan toekomstbestendige werklocaties. Dit zijn de volgende regelingen, waarvan alleen de eerste twee onderwerp zijn van deze evaluatie:

1. HIRB Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen (HIRB Fysiek).
2. HIRB Ondersteuning toekomstbestendige werklocaties (HIRB OTW).
3. HIRB Duurzaamheid – subsidie voor het realiseren van fysieke duurzaamheidsmaatregelen gericht op energiebesparing, gebruik en opwek van duurzame energie, aan een bestaand gebouw op een bestaand bedrijventerrein in de provincie Noord-Holland.⁴ Deze regeling maakte oorspronkelijk geen onderdeel uit van het HIRB+ programma (zie toelichting hieronder).
4. HIRB Toekomstbestendige winkelgebieden – met als doel het verhogen van het kwaliteitsniveau van de Noord-Hollandse winkelstructuur door het terugdringen van leegstand, het opzetten of verbeteren van samenwerking, het initiëren van duurzame maatregelen of het opstellen van een transformatievisie.⁵
5. HIRB Revitalisering Verblijfslocaties – subsidie met als doel de verblijfsrecreatieve sector revitaliseren en toekomstbestendig maken en houden.⁶

Ad 3: HIRB Duurzaamheid

In aanvulling op de HIRB+-regeling hebben Provinciale Staten in 2020 een Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) van € 100 miljoen in het leven geroepen als maatregel tegen de effecten van corona. Het EHDF is ingezet voor minder CO²-uitstoot in de gebouwde omgeving, steun aan de culturele en maatschappelijke sector en voor meer en goed geschoold personeel voor de technische sector. Tijdens de coronaperiode werd minder geïnvesteerd en ontstond vertraging in projecten die bijdragen aan het verminderen van de CO²-uitstoot. De provincie besloot daarom een deel van het herstelfonds te gebruiken om de verduurzaming op gang te houden en tegelijk te zorgen voor economische activiteit en herstel. Ontzorgen van woningeigenaren en ondernemers op bedrijventerreinen door middel van gerichte subsidies is hier een onderdeel van. Met dit fonds is de subsidieregeling HIRB Duurzaamheid mogelijk gemaakt. Deze regeling was oorspronkelijk geen onderdeel van het HIRB+-programma, maar een eenmalige regeling. Uiteindelijk is HIRB Duurzaamheid gezien het succes nog een keer verlengd, met geld deels uit EHDF en deels met geld uit de onderbesteding van HIRB Fysiek. Het toont aan de HIRB-regeling zich continu ontwikkelt. HIRB Duurzaamheid maakt echter geen onderdeel uit van deze evaluatie.

⁴ HIRB+ Duurzaamheid Noord-Holland 2023, subsidie. [Link](#).

⁵ HIRB+ Toekomstbestendige winkelgebieden, subsidie. [Link](#).

⁶ HIRB+ Revitalisering Verblijfslocaties, subsidie. [Link](#).

2.4 HIRB Fysiek^{7,8}

Doel en inzet van de regeling

Het doel van de regeling HIRB Fysiek is de kwaliteit en het efficiënt gebruik van de bestaande bedrijventerreinen te verbeteren. Met de subsidie kunnen gemeenten, al dan niet in samenwerking met private partijen, de openbare en private ruimte op bedrijventerreinen en haventerreinen fysiek aanpakken. Subsidie kan dan ook worden verstrekt voor [fysieke maatregelen](#) en daarmee verband houdende [procesmaatregelen](#) ten behoeve van de herstructurering van bestaande [bedrijventerreinen en haventerreinen](#) in Noord-Holland die zijn opgenomen in de ABCD-lijst, niet zijnde ingrepen met betrekking tot het aanzicht van bedrijfspanden.⁹

Als aanvulling op een subsidieaanvraag voor fysieke maatregelen, procesmaatregelen of een project waarvoor in de afgelopen 5 jaar subsidie is verstrekt binnen de regeling, kan ook subsidie worden verstrekt aan natuurlijke personen of privaatrechtelijke rechtspersonen voor fysieke maatregelen ter verbetering van het aanzicht van bestaande bedrijfspanden of voor duurzaamheidsmaatregelen voor bestaande bedrijfspanden.¹⁰ Dit kan door middel van een duurzaamheidsfonds dat door de gemeente wordt aangevraagd en hiermee subsidie verleent aan individuele ondernemers. Het minimale subsidiebedrag is €5.000,-. De subsidie bedraagt ten hoogste:

- 25% van de subsidiabele kosten tot maximaal € 500.000,- voor fysieke maatregelen ter verbetering van het kwaliteitsniveau van bedrijventerreinen en haventerreinen;
- 25% van de subsidiabele kosten voor procesmaatregelen tot maximaal € 50.000,-;
- Als aanvulling op bovenstaande: 25% van het door de aanvrager te besteden budget ten behoeve van de verbetering van het aanzicht van bedrijfspanden of duurzaamheidsmaatregelen¹¹ tot maximaal € 50.000,-;

Subsidies ten behoeve van fysieke maatregelen op bedrijventerreinen en haventerreinen worden verstrekt voor:

- de naar het oordeel van Gedeputeerde Staten noodzakelijke, rechtstreeks aan de activiteit toe te rekenen kosten;
- eigen personele kosten voor de gemeente voor voorbereiding, administratie en toezicht (VAT) op de uitvoering van de activiteiten tot maximaal 7% van de totale subsidiabele kosten;
- onvoorziene kosten tot maximaal 10% van de totale subsidiabele kosten.

Aan subsidie op haventerreinen worden specifiekere voorwaarden gesteld. Subsidie voor haventerreinen wordt, met inbegrip van planningskosten, (enkel) verstrekt voor:

- investeringen ten behoeve van de bouw, vervanging of modernisering van haveninfrastructuur;
- investeringen ten behoeve van de bouw, vervanging of modernisering van toegangsinfrastructuur.

⁷ HIRB+ Uitvoeringsregeling subsidie herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen Noord-Holland 2020. [Link](#).

⁸ Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 21 maart 2023, houdende regels omtrent de vaststelling van het subsidieplafond en indieningstermijn voor 2023 op grond van de HIRB+ Uitvoeringsregeling subsidie herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen Noord-Holland 2020. [Link](#).

⁹ De ABCD-lijst is het resultaat van onderzoek naar de levensfase en toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen in Noord-Holland. Hoe hoger op de ABCD-lijst, hoe urgenter en grootschaliger de gewenste ingreep. Voor meer informatie, zie: [ABCD Lijsten bedrijventerreinen en haventerreinen NH 2023](#).

¹⁰ Artikel 2, vierde lid.

¹¹ Artikel 9, vierde lid.

Subsidie wordt niet verstrekt voor de kosten van:

- bodemsanering;
- eigen personeel en het eigen apparaat van de aanvrager.

Aanvraagprocedure

Jaarlijks wordt door Gedeputeerde Staten een periode vastgesteld, waarbinnen de subsidieaanvragen ingediend kunnen worden. In 2023 was dit van 3 april tot en met 15 mei. Subsidie kan zowel digitaal als per post aangevraagd worden middels een gestandaardiseerd aanvraagformulier.

Bij wet is vastgelegd dat binnen 16 weken na sluiting van de indieningstermijn door Gedeputeerde Staten een besluit genomen moet zijn over het al dan niet honoreren van de subsidieaanvraag.

Een aanvraag voor subsidie bevat tenminste:

1. een begroting van de kosten van de activiteit;
2. een financieringsplan van de kosten van de activiteit;
3. een inhoudelijke beschrijving van de activiteit inclusief een analyse van de uitvoeringsrisico's en een toelichting op de investeringsbereidheid van de betrokken ondernemers voor zover het subsidieaanvragen voor fysieke maatregelen betreft.
4. een onderbouwing waaruit blijkt hoe de met behulp van de subsidie gerealiseerde herstructurering, middels een organisatie voor beheer, in stand gehouden wordt.

Subsidie wordt geweigerd indien:

1. de activiteit niet financieel haalbaar is;
2. met de uitvoering is gestart voordat de aanvraag is ontvangen;
3. de activiteit betrekking heeft op een kantoor-, horeca-, detailhandel- of transformatielocatie;
4. de activiteit betrekking heeft op regulier of achterstallig onderhoud;
5. in het kader van deze regeling of een eerdere uitvoeringsregeling gericht op herstructurering en intelligent ruimtegebruik voor bedrijven- en haventerreinen voor dezelfde activiteit al subsidie is verstrekt.

De beoordeling van aanvragen voor HIRB Fysiek geschiedt op basis van een tender. Aanvragen worden tegelijkertijd beoordeeld en geprioriteerd. Aanvragen die voldoen aan de criteria en het hoogst scoren, ontvangen subsidie. Lager scorende aanvragen worden geweigerd bij het bereiken van het subsidieplafond.

Betrokken partijen

De subsidie wordt verstrekt aan gemeenten en, in het geval van haventerreinen, aan privaatrechtelijke rechtspersonen die een zee- of binnenhaven beheren of exploiteren

2.5 HIRB OTW¹²

Doel en inzet van de regeling

Dit betreft subsidie voor proces- en onderzoekskosten die bijdragen aan toekomstbestendige werklocaties.

¹² Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 20 december 2022, nr. 1359663-1941836, tot vaststelling van de HIRB+ Uitvoeringsregeling subsidie ondersteuning toekomstbestendige werklocaties Noord-Holland 2023. [Link](#)

De subsidie kan worden aangevraagd voor:

- het inrichten van een organisatie voor beheer van een bedrijventerrein;
- het begeleiden en initiëren van duurzame maatregelen op een bedrijventerrein;
- het opstellen van regionale en lokale visies voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties.

Het minimale subsidiebedrag is €5.000,-. De subsidie bedraagt ten hoogste:

- 50% van de subsidiabele kosten tot maximaal € 25.000,- voor het inrichten van een organisatie voor beheer van een bedrijventerrein en/of het begeleiden en initiëren van duurzame maatregelen op een bedrijventerrein.
- 50% van de subsidiabele kosten voor het opstellen van regionale en lokale visies voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties tot maximaal € 10.000,-;

De subsidieontvanger is verplicht om uiterlijk één jaar na subsidieverlening met de activiteit te starten.

Daarnaast gelden de volgende voorwaarden:

- Subsidie wordt verstrekt voor de kosten van inhuur van externe expertise die noodzakelijk is voor en rechtstreeks toe te rekenen is aan de gesubsidieerde activiteiten.
- Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor kosten die zijn gemaakt na het indienen van de aanvraag om subsidie.
- Subsidie wordt niet verstrekt voor de kosten van eigen personeel en het eigen apparaat van de aanvrager.

Aanvraagprocedure

Subsidieaanvragen kunnen doorlopend worden ingediend. In 2023 is de indieningstermijn bepaald op 9 januari tot en met 28 december. Subsidie kan zowel digitaal als per post aangevraagd worden middels een gestandaardiseerd aanvraagformulier.

Bij wet is vastgelegd dat binnen 13 weken na sluiting van de indieningstermijn door Gedeputeerde Staten een besluit genomen moet zijn over het al dan niet honoreren van de subsidieaanvraag.

Subsidie wordt geweigerd indien:

- de activiteit niet financieel haalbaar is;
- de activiteit betrekking heeft op regulier of achterstallig onderhoud.

Betrokken partijen

De subsidie wordt verstrekt aan gemeenten en openbare lichamen die zijn ingesteld op grond van hoofdstuk I, II of IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Ook ondernemingen en organisaties voor het beheer van een bedrijventerrein kunnen aanspraak maken op de subsidie. Zij dienen hiervoor de aanvraag te voorzien van een getekende verklaring dat het initiatief door de gemeente wordt ondersteund.

Voor het opstellen van een regionale of lokale visie voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties zijn alleen gemeenten en openbare lichamen die zijn ingesteld op grond van hoofdstuk I, II of IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen, geëigend om een subsidie te ontvangen.

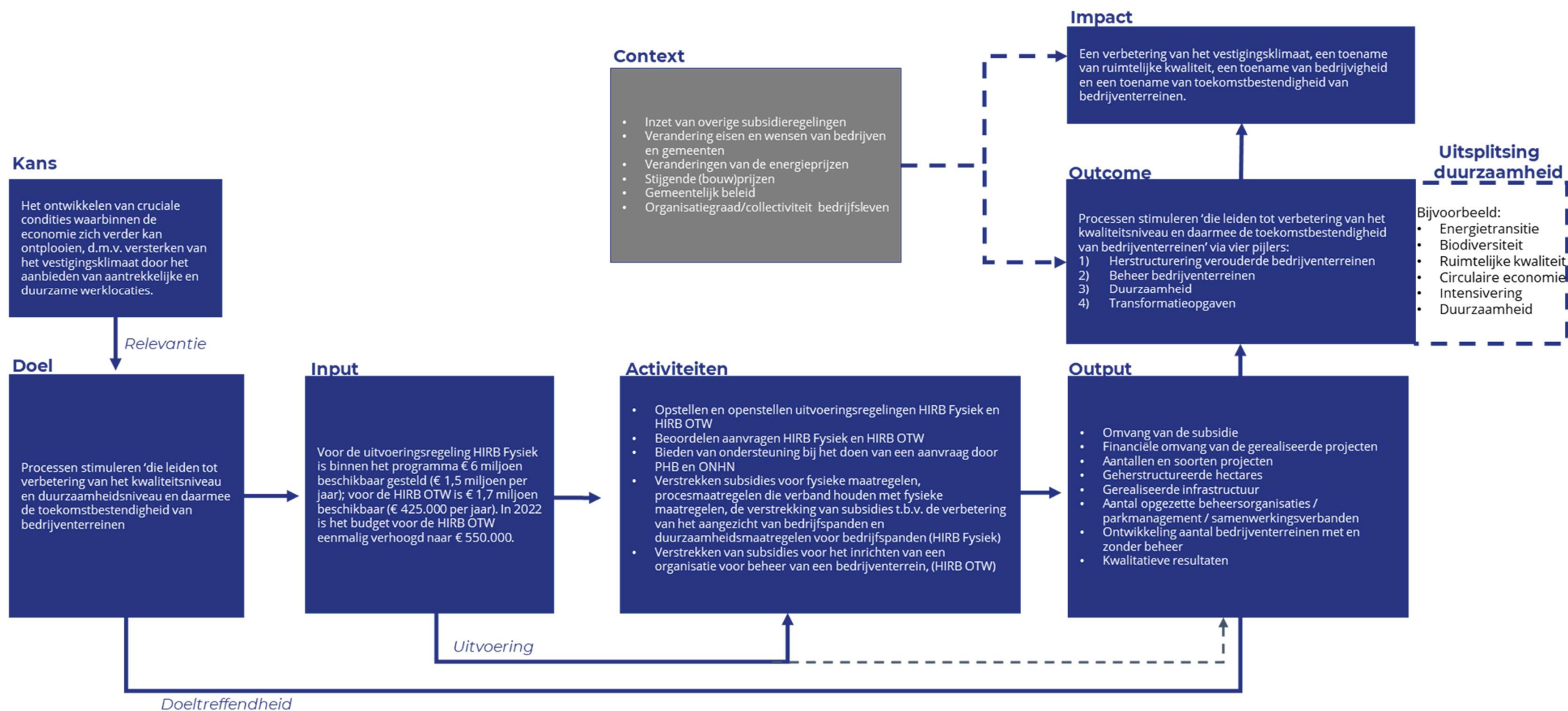
2.6 Bepalen van de doeltreffendheid van de regelingen

Zoals eerder gesteld gaat deze evaluatie in op de doeltreffendheid van de subsidies HIRB Fysiek en HIRB OTW. Dit betekent dat er gekeken wordt of de beoogde output, outcome en impact wordt

bereikt. Met 'output' wordt bedoeld: de gerealiseerde resultaten van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend. Met 'outcome' wordt de relatie tussen de uitgevoerde activiteiten en de beoogde subsidiedoelstellingen bedoeld. De 'impact' is vervolgens het doorwerkeffect van de HIRB+-regeling op de maatschappij. In de navolgende figuur is deze relatie schematisch weergegeven.

Figuur 2.1

Evaluatiekader

In de eerdere evaluaties (Rigo, 2016 en Decisio, 2019) is de beleidstheorie voor de HIRB Fysiek reeds beschreven. Deze beleidstheorie houden wij ook in deze evaluatie aan, omdat vanuit bovenstaande analyse blijkt dat deze nog steeds valide is. Vanuit HIRB Fysiek worden activiteiten gesubsidieerd die tot doel hebben de openbare ruimte en het aanzicht van bedrijfspanden te verbeteren. Daarnaast kan worden ingezet op verduurzamingsfondsen (allen output).

Projecten gericht op de vier pijlers die in het uitvoeringsprogramma genoemd staan, te weten herstructurering van verouderde bedrijventerreinen, beheer van bedrijventerreinen, inzet op duurzaamheid en transformatie, dragen naar verwachting bij aan de beoogde outcome: verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en toekomstbestendigere bedrijventerreinen. Wanneer dat gebeurt, heeft dat impact op de economische vitaliteit van bedrijventerreinen. Dat kan weer leiden tot een groei in het aantal vestigingen en banen.

HIRB OTW is erop gericht om processen te stimuleren 'die leiden tot verbetering van het kwaliteitsniveau en daarmee de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen'. Het gaat dan onder meer om het organiseren van beheer van bedrijventerreinen, onderzoek en procesondersteuning bij het verduurzamen van bedrijventerreinen. Verondersteld wordt dat beheer zorgt voor een duurzamer effect van fysieke ingrepen. Daarnaast wordt 'met het ondersteunen van onderzoeken naar transformatie van (bestaande en geplande) bedrijventerreinen en kantoorlocaties' beoogd een bijdrage te leveren aan 'een evenwichtige bedrijventerreinen- en kantorenmarkt en daarmee ook aan toekomstbestendige locaties'. Uiteindelijk zou ook dit moeten leiden tot impact op de economische vitaliteit van bedrijventerreinen, wat kan leiden tot een groei in het aantal vestigingen en banen.

Op basis van bovenstaande wordt de doeltreffendheid van de inzet van de subsidieregeling getoetst aan:

1. De relatie tussen de uitgevoerde activiteiten en de beoogde subsidiedoelstellingen (outcome);
2. Hoe aannemelijk het is dat er een bijdrage geleverd wordt aan het verbeteren van het vestigingsklimaat (impact), waarbij steeds ook gezien wordt hoe de causale relatie hierbinnen is. Dit aspect is onderzocht aan de hand van de ervaringen van gemeenten en ondernemers met de subsidieregeling en de resultaten hiervan.

Bij het eerste moet worden opgemerkt dat het uitvoeringsprogramma HIRB 2017-2019 geen specifieke doelstellingen kent voor de periode van de voortzetting na 2020. Dit betekent dat wij in dit onderzoek soms zelf op kwalitatieve wijze doelstellingen hebben geformuleerd op basis van de beschikbare documentatie. Deze zijn verwerkt in het evaluatiekader en getoetst met de begeleidingsgroep. Keerzijde van deze werkwijze is dat er lastig op kwantitatieve wijze getoetst kan worden of de regelingen uiteindelijk doeltreffend zijn geweest. Er zijn immers geen kwantitatieve doelen benoemd. Er kan daarom enkel meer indicatief worden vastgesteld of het aannemelijk is dat regelingen doeltreffend zijn geweest.

Overigens moet bij het bepalen van de impact worden opgemerkt dat de invloed van overheden op de werkgelegenheid en het aantal vestigingen beperkt is. Veelal speelt hier een conjuncturele ontwikkeling, waarbij een overheid alleen voorwaardenscheppend kan zijn om de werkgelegenheid zo goed als mogelijk te behouden in tijden van laagconjunctuur en te versterken in tijden van hoogconjunctuur. Oftewel, voorwaarden scheppen om het ondernemen op de terreinen zo goed mogelijk te waarborgen met toekomstbestendige terreinen met een goede ruimtelijke kwaliteit. In deze evaluatie kijken we dan ook vooral in welke mate deze voorwaarden bereikt zijn.

3 Doeltreffendheid van de regelingen

3.1 Inleiding

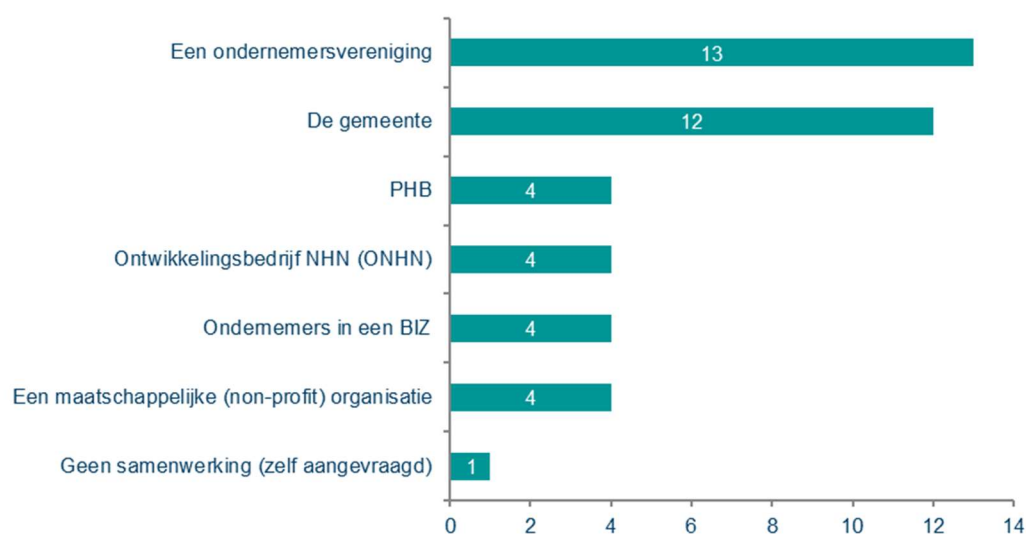
Dit hoofdstuk gaat in op de doeltreffendheid van de HIRB Fysiek en de HIRB OTW, oftewel hoe hebben deze regelingen bijgedragen aan de doelstellingen vanuit het uitvoeringsprogramma (herstructurering, beheer, duurzaamheid en transformatieopgaven) en de doelen op lange termijn (werkgelegenheid, vestigingen). Allereerst wordt stilgestaan bij de samenwerkingspartners om een aanvraag in te dienen (paragraaf 3.2). Ten tweede wordt ingegaan op de opname en het gebruik van de HIRB Fysiek (paragraaf 3.3), vervolgens wordt ingegaan op de opname en het gebruik van de HIRB OTW (paragraaf 3.4). Daarna wordt ingegaan op de behaalde resultaten op de doelen van het uitvoeringsprogramma (paragraaf 3.5), en de effecten op de lange termijn doelen (werkgelegenheid en aantal vestigingen) (paragraaf 3.6). De tevredenheid over de regelingen komt in paragraaf 3.7 aan bod.

3.2 Samenwerking bij de aanvraag

Ondernemers en gemeenten zijn in de enquête gevraagd met wie zij hebben samengewerkt voor hun subsidieaanvraag. Hieruit blijkt dat één ondernemer zelfstandig de aanvraagprocedure heeft doorlopen. De andere respondenten hebben allemaal samengewerkt met een ondernemingsvereniging en/of gemeenten. Ook PHB en het OHNH worden genoemd door een aantal aanvragers. De overige samenwerkingspartners zijn SAENZ, Duurzaam Ondernemersloket, en GreenBiz IJmond.

Elf van de vijftien ondernemers geven aan dat de samenwerking al bestond vóór de subsidieaanvraag. Eén samenwerking is door de HIRB+-regeling ontstaan en één samenwerking is door de ondernemer zelf geïnitieerd.

Figuur 3.1 Samenwerking in de totstandkoming aanvraag (Meer antwoorden mogelijk, N=12)

Bron: enquête, bewerking Ecorys

Samenwerking met PHB en ONHN

In het voortraject voor het doen van een aanvraag hebben 11 van de 23 respondenten die de enquête hebben in gevuld contact gehad met PHB of ONHN. Bij een aantal van deze respondenten is het contact bij dat voortraject gebleven. Als reden wordt door één van de respondenten genoemd dat er snelheid en een proactieve houding ontbrak. Deze reden is ook in twee van de interviews gegeven. Een ander gaf aan dat er wel voorlichting werd gegeven, maar dat er meer gedaan kon worden om ook cofinanciering mogelijk te maken. Ongeveer een derde van de ondervraagden in de enquête geeft aan dat zij een aanvraag hebben ingediend door betrokkenheid van het PHB en ONHN (7 aanvragers van de 23 die deze vraag hebben beantwoord). De kwaliteit van de aanvraag is door de betrokkenheid van het PHB en ONHN in 9 van de 23 aanvragen verhoogd. Hierbij moet worden opgemerkt dat er ook één respondent aangeeft dat de kwaliteit initieel verhoogd was in één aanvraag, maar dat de kennis ook is toegepast in andere aanvragen. Over het algemeen heeft de betrokkenheid van het PHB en ONHN overigens geen invloed op de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Slechts één respondent geeft aan dat de activiteiten door het contact met PHB of ONHN zijn aangepast. Vanuit het bovenstaande wordt geconcludeerd dat wanneer er contact is bij de aanvraag, de kwaliteit van de aanvraag doorgaans verbetert. Echter, in het aantal aanvragen dat wordt ondersteund is nog verbetering mogelijk. Hierbij wordt ook snelheid en proactiviteit van PHB/ONHN verwacht, bijvoorbeeld op het gebied van het organiseren van cofinanciering.

3.3 Opname en gebruik HIRB Fysiek

Aantal aanvragen

In de periode 2020-2022 zijn in totaal 19 subsidieaanvragen voor HIRB Fysiek gedaan. Dat zijn er minder dan in de periode 2017-2020 toen er in totaal 30 subsidieaanvragen voor HIRB Fysiek zijn gedaan.¹³ In totaal zijn er vijftien projecten goedgekeurd in de periode 2020-2022. Ook dit zijn er minder dan in de voorgaande evaluatieperiode toen er twintig aanvragen werden goedgekeurd. Er zijn in totaal drie projecten afgekeurd in de periode 2020-2022. In de periode 2017-2019 werden tien projecten afgekeurd, over het algemeen vanwege een lagere positie op de ABCD-lijst in vergelijking met andere aanvragen bij overvraging van het beschikbare subsidiebedrag.

Tabel 3.1 Aantal aanvragen per jaar HIRB Fysiek

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal goedgekeurd	Aantal afgekeurd
2020	8	6 ¹⁴	2
2021	6	6	0
2022	5	4	1
Totaal	19	16	3

In de verdiepende gesprekken met de gebruikers van de subsidieregeling is stilgestaan bij het teruglopende aantal subsidieaanvragen. De gesprekken wijzen uit dat er op hoofdlijnen twee belangrijke oorzaken zijn voor het teruglopende aantal aanvragen:

- De urgentie van de subsidieregeling is – hoewel nog steeds voldoende urgent – afgenomen. HIRB Fysiek richt zich voornamelijk op het revitaliseren (letterlijk: nieuw leven inblazen) van de openbare ruimte op verouderde bedrijventerreinen, terwijl de huidige en toekomstige behoefte ligt bij verduurzamingsmaatregelen (met name aan panden) op alle bedrijventerreinen en bij niet-fysieke maatregelen, zoals het oprichten van een beheersorganisatie. De HIRB Fysiek kan op dit moment slechts beperkt aan deze behoefte voldoen, vanwege het feit dat een terrein

¹³ Decisio, 2019. Evaluatie HIRB en OTW.

¹⁴ Inclusief Kerkelande in Hilversum, die later is ingetrokken.

binnen de ABCD-lijst moet vallen en daarnaast voor het oprichten van een duurzaamheidsfonds ook nog in de vijf jaar voorafgaand fysieke investeringen gehad moet hebben.

- Beperkte capaciteit in de ambtelijke organisatie van gemeenten leidt ertoe dat meerdere gemeenten geen mogelijkheid zien om een aanvraag voor te bereiden en in te dienen. Dit speelt met name bij de kleinere gemeenten in Noord-Holland, die geen zelfstandige afdeling Economische Zaken hebben.

Beschikt subsidiebedrag

Het jaarlijkse subsidieplafond voor HIRB Fysiek is vastgesteld op € 1,5 miljoen. Onderstaande tabel geeft inzicht in de aangevraagde bedragen en de uiteindelijk goedgekeurde bedragen voor HIRB Fysiek. In 2020 is er meer subsidie aangevraagd dan dat er beschikbaar was. Uiteindelijk is hier een project afgevallen (zie ook de sectie hieronder). In de overige jaren werd het subsidieplafond niet bereikt. Over de hele periode resteerde uiteindelijk (inclusief de niet verleende subsidies) in totaal €1,1 miljoen (24 procent van het beschikbare subsidiebudget).

Tabel 3.2 Hoogte subsidiebedragen HIRB Fysiek per jaar (in euro's)

Jaar	Beschikbaar	Aangevraagde bedrag	Goedgekeurde aanvragen	Aanvragen t.o.v. beschikbaar budget
2020	€ 1.500.000	€ 2.008.501	€ 1.458.501 ¹⁵	-€508.501
2021	€ 1.500.000	€ 1.293.150	€ 1.293.150	€206.850
2022	€ 1.500.000	€ 700.000	€ 650.000	€800.000
Totaal	€ 4.500.000	€ 4.001.651	€ 3.401.651	€498.349

Afgekeurde en ingetrokken projecten per jaar

Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal afgekeurde projecten per jaar. Onder de tabel worden de afkeuringen nader geduid.

Tabel 3.3 Overzicht afgewezen en ingetrokken subsidieaanvragen HIRB Fysiek

Projectnaam	Subsidieaanvrager	Weigeringsgrond
2020		
Havenontwikkeling De Boekelermeer Alkmaar	Gemeente Alkmaar	Overschrijding subsidieplafond
Vis voor Kaas	Zeehaven IJmuiden N.V.	Geen haveninfrastructuur (Artikel 8, lid 2)
Kerkelande: Geef ze de ruimte!	Gemeente Hilversum	Ingetrokken door de gemeente
2021		
N.v.t.		
2022		
HIRB2022 Zuiderhout duurzaamheidsfonds	Gemeente Zaanstad	Niet in de afgelopen vijf jaar investeringen gehad van HIRB Fysiek. (Artikel 2, lid 4)

In 2020 werd zoals gezegd het subsidieplafond overschreden door het aantal aangevraagde projecten:

- Het project Havenontwikkeling De Boekelermeer Alkmaar werd lager gerangschikt dan andere ingediende projecten en is op de zaaglijn geëindigd. Dat betekende dat het project met het

¹⁵ Inclusief Kerkelande in Hilversum, die later is ingetrokken.

resterende bedrag niet volledig en ongewijzigd uitgevoerd kon worden. Daarom heeft de aanvrager besloten de subsidieaanvraag in te trekken.

- Het Project Vis voor Kaas van Zeehaven IJmuiden is in 2020 geweigerd op grond van artikel 8 lid 2 uitvoeringsregeling HIRB+ 2020. Dat lid bepaalt dat subsidie ten behoeve van herstructurering van haventerreinen enkel verstrekt wordt voor investeringen ten behoeve van de bouw, vervanging of modernisering van haveninfrastructuur en toegangsinfrastructuur.
- Het project 'Geef ze de ruimte!' op Kerkelanden te Hilversum is niet afgekeurd, maar ingetrokken in overleg met de ondernemers op het terrein.

In 2021 werden alle subsidieaanvragen gehonoreerd.

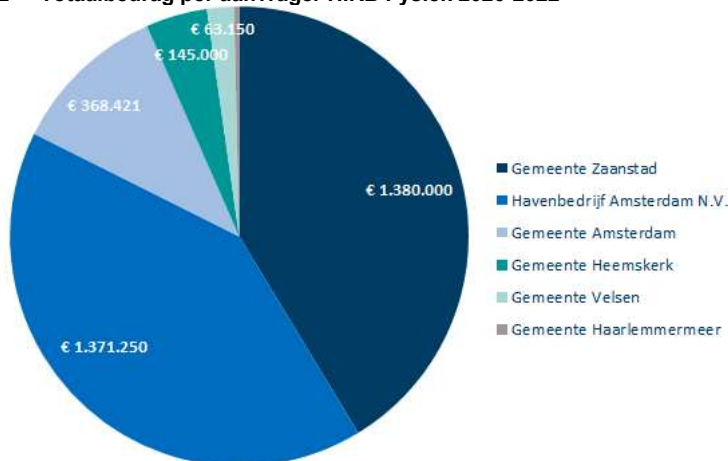
De subsidieaanvraag voor HIRB Fysiek in 2022 Zuiderhout duurzaamheidsfonds is geweigerd op grond van artikel 2 lid 4 uitvoeringsregeling HIRB+ 2020. Dat lid bepaalt dat voor een duurzaamheidsfonds als subsidievoorwaarde geldt dat voor het betreffende bedrijventerrein in de afgelopen 5 jaar subsidie voor fysieke maatregelen op grond van de uitvoeringsregeling HIRB+, art. 2 lid 1 moet zijn verleend. In 2019 is weliswaar subsidie verleend, maar die is in 2022 weer ingetrokken.

Goedgekeurde en uitbetaalde aanvragen per jaar

De 15 projecten die goedgekeurd zijn en waar uitbetaling heeft plaatsgevonden in de periode 2020-2022 zijn hieronder weergegeven. Hierin is het ingetrokken project vanuit Hilversum niet opgenomen. In de tabel is aangegeven welk type ingrepen het project (hoofdzakelijk) omvat. Te zien is dat de focus bij de aangevraagde projecten verschuift van investeringen in het verbeteren van de infrastructuur naar duurzaamheidsmaatregelen.

Ook opvallend is dat de meeste aanvragen zijn gedaan door de gemeente Zaanstad, veelal voor het opzetten van een duurzaamheidsfonds. Uit de interviews blijkt dat de grote hoeveelheid aanvragen vanuit de gemeente Zaanstad enerzijds te maken heeft met de grote opgave binnen de gemeente, maar anderzijds ook te maken heeft met de beschikbare capaciteit bij die gemeente om aanvragen in te dienen. Gemeente Zaanstad heeft tevens het hoogste totaalbedrag aan ontvangen subsidies, maar wordt daarin op korte voet gevolgd door Havenbedrijf Amsterdam (Figuur 3.2).

Figuur 3.2 Totaalbedrag per aanvrager HIRB Fysiek 2020-2022

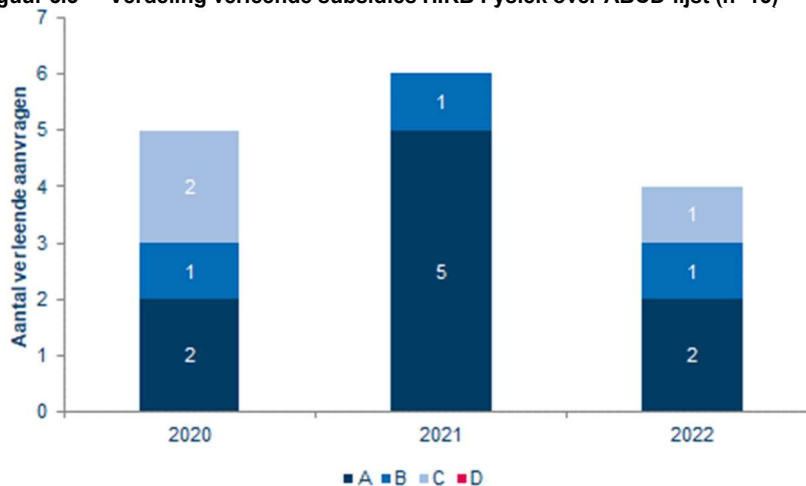
Tabel 3.4 Overzicht subsidieaanvragen HIRB Fysiek

Jaar	Projectnaam	Subsidieaanvrager	Type project
2020	Herinrichting Australiëhavenweg Sloterdijk 3	Gemeente Amsterdam	Verbeteren infrastructuur
2020	Duurzame revitalisering Westhaven Zuid	Havenbedrijf Amsterdam.	Herstructurering

Jaar	Projectnaam	Subsidieaanvrager	Type project
2020	Noorderveld - Molletjesveer fase 3	Gemeente Zaanstad	Verbeteren infrastructuur
2020	Herinrichting bedrijventerrein De Liede	Gemeente Haarlemmermeer	Verbeteren infrastructuur
2020	Revitalisering/herprofilering De Houtwegen	Gemeente Heemskerk	Verduurzaming en verbeteren infrastructuur
2021	Kwaliteits- en veiligheidsverbetering van nieuw uitgebreid BIZ Havengebied	Gemeente Velsen	Uitbreiding BIZ en Kwaliteits- en veiligheidsverbetering
2021	Duurzaamheidsfonds Noorderveld-Molletjesveer	Gemeente Zaanstad	Duurzaamheidsfonds
2021	Westerspoor: Grote Tocht, Zijtocht en 1e Dwarstocht	Gemeente Zaanstad	Verbeteren infrastructuur en duurzaamheid
2021	Duurzaamheidsfonds Zuiderhout	Gemeente Zaanstad	Duurzaamheidsfonds
2021	Achtersluispolder	Gemeente Zaanstad	Verbeteren infrastructuur en duurzaamheid
2021	Duurzame revitalisering Amerikahaven Biopark	Havenbedrijf Amsterdam	Optimalisatie ruimtegebruik en duurzaamheid
2022	Westerspoor duurzaamheidsfonds	Gemeente Zaanstad	Duurzaamheidsfonds
2022	Noorderveld-Molletjesveer duurzaamheidsfonds	Gemeente Zaanstad	Duurzaamheidsfonds
2022	Achtersluispolder duurzaamheidsfonds	Gemeente Zaanstad	Duurzaamheidsfonds
2022	Vergroten verkeerscapaciteit en verkeersveiligheid Petroleumhaven in verband met intensivering terreingebruik	Havenbedrijf Amsterdam	Verbeteren infrastructuur

De meeste aanvragen zijn gedaan door terreinen die in categorie A (meest urgent) van de ABCD-lijst vielen. Zie Figuur 3.3 voor de verdeling van de subsidies over de categorieën van de ABCD-lijst.

Figuur 3.3 Verdeling verleende subsidies HIRB Fysiek over ABCD-lijst (n=15)

3.4 Opname en gebruik HIRB OTW

Aantal aanvragen

In de periode 2020-2022 zijn in totaal 65 subsidieaanvragen voor HIRB OTW gedaan. Dat zijn er meer dan in de periode 2017-2020 toen er in totaal 48 subsidieaanvragen voor HIRB OTW zijn gedaan.¹⁶ In totaal zijn er 58 projecten goedgekeurd in de periode 2020-2022. Ook dit zijn er meer dan in de voorgaande evaluatieperiode toen alle 48 aanvragen werden goedgekeurd. Er zijn in totaal vier projecten in de periode 2020-2022 ingetrokken door de aanvrager en drie projecten afgekeurd in de periode 2020-2022.

Tabel 3.5 Aantal aanvragen HIRB OTW per jaar

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal goedgekeurd	Aantal ingetrokken	Aantal afgekeurd
2020	24	21	2	1
2021	24	22	0	2
2022	17	15	2	0
Totaal	65	58	4	3

Beschikt subsidiebedrag

Het subsidieplafond voor HIRB OTW was vastgesteld in 2020 en in 2021 vastgesteld op € 425 duizend, in 2022 bedroeg dit € 550 duizend. Onderstaande tabel geeft inzicht in de aangevraagde bedragen en de uiteindelijk goedgekeurde bedragen.

Tabel 3.6 Hoogte subsidiebedragen HIRB OTW per jaar (in euro's)

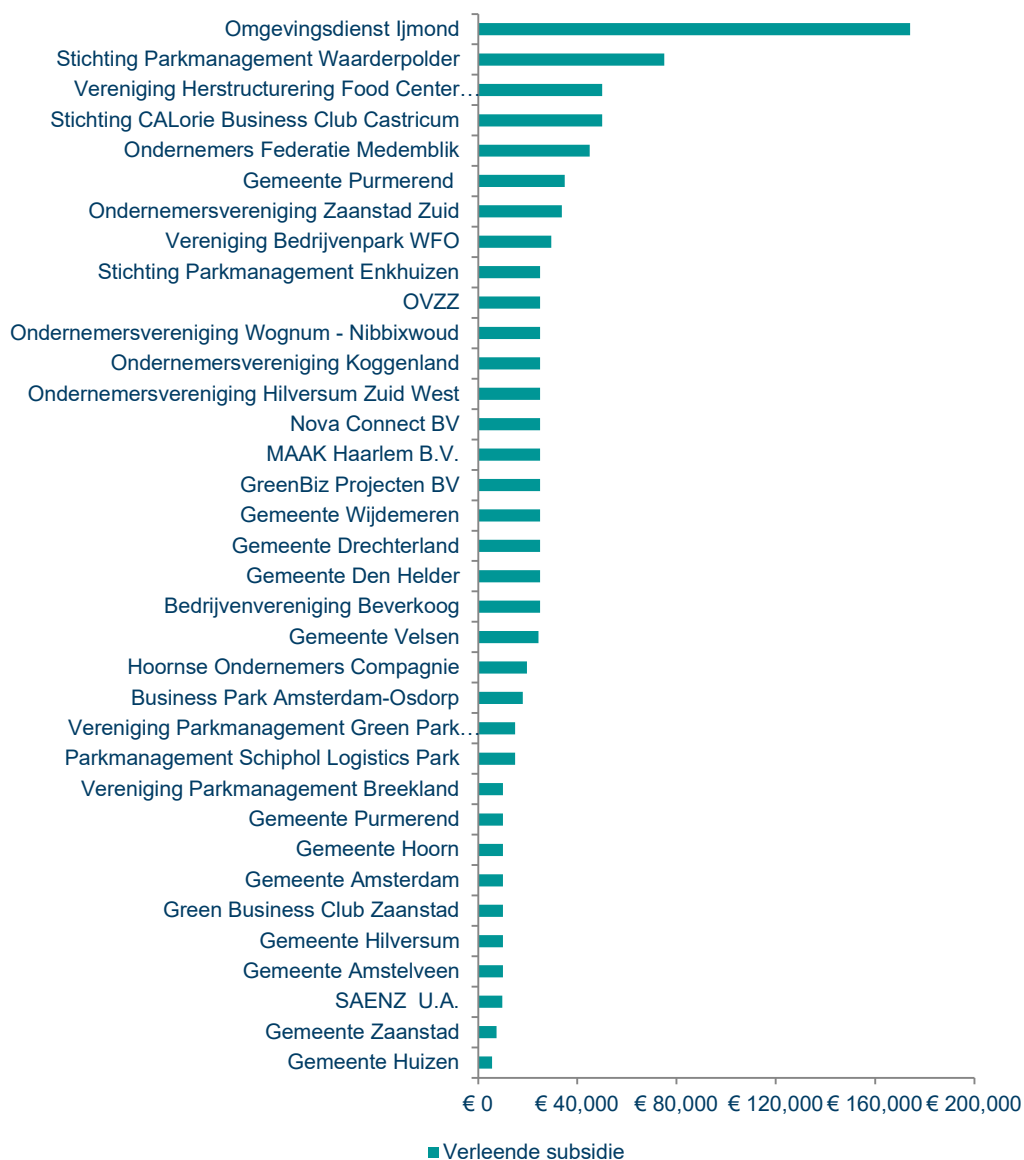
Jaar	Beschikbaar	Goedgekeurde aanvragen	Goedgekeurde aanvragen t.o.v. beschikbaar budget
2020	€ 425.000	€ 424.324	€676
2021	€ 425.000	€ 425.000	nihil
2022	€ 550.000	€ 329.589	€220.411
Totaal	€ 1.400.000	€ 1.178.913	€221.087

In totaal werd er in 2020 subsidie verleend voor een totaalbedrag van €424.324, waarmee het beschikbare subsidiebedrag zo goed als volledig benut werd. In 2021 werd het totale subsidiebedrag benut. In 2022 werd het beschikbare subsidiebedrag niet volledig benut. Over de hele periode resteerde in totaal ruim €220 duizend (16 procent van het beschikbare subsidiebudget).

In totaal zijn de 65 aanvragen gedaan door 35 unieke aanvragers. Het grootste bedrag is aangevraagd door de omgevingsdienst IJmond. Zoals zichtbaar in onderstaande figuur.

¹⁶ Decisio, 2019. Evaluatie HIRB en OTW.

Totaalbedrag per aanvrager OTW 2020-2022

Afgekeurde en ingetrokken projecten

In totaal zijn er in 2020 twee aanvragen ingetrokken door de aanvrager, waarna er een opnieuw ingediend en wel verleend is. Daarnaast is een aanvraag geweigerd, omdat de aanvraag na 31 december 2020 per post ingediend werd.

In 2021 zijn er twee aanvragen geweigerd: een vanwege een te laag subsidiabel bedrag en een vanwege het overschrijden van het subsidieplafond.

In 2022 zijn er twee aanvragen door de aanvrager ingetrokken. In een geval voldeed de aanvraag niet aan de criteria. In het andere geval waren er reeds kosten gemaakt voorafgaand aan de indiening van de aanvraag. De subsidieregeling schrijft voor dat subsidie uitsluitend verstrekt wordt voor kosten die zijn gemaakt na het indienen van de aanvraag, waardoor geen aanspraak gemaakt meer kon worden op subsidie.

Goedgekeurde en uitbetaalde aanvragen per jaar

De 58 projecten die goedgekeurd zijn en waar uitbetaling heeft plaatsgevonden in de periode 2020-2022 zijn weergegeven in bijlage II. In de tabellen is ook kort het type project weergegeven.

Te zien is dat van de 58 verleende subsidies er 40 betrekking hebben om verduurzaming en/of energietransitie. In andere gevallen gaat het veelal om het oprichten van een Bedrijven Investerings Zone (BIZ) of andere vorm van organisatie van ondernemers of gebiedsonderzoek.

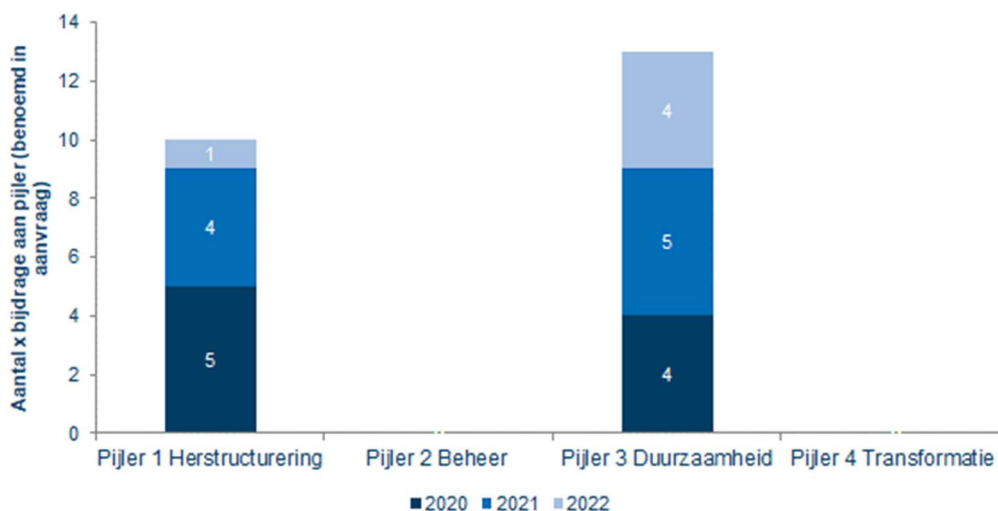
3.5 Resultaten van de regeling

3.5.1 Resultaten uitgevoerde projecten HIRB Fysiek

Vanuit een analyse van de aanvraagformulieren voor HIRB Fysiek is een overzicht gemaakt van de doelen (pijlers) waaraan de HIRB-regeling via de projecten bijdraagt. Het resultaat hiervan is weergegeven in Figuur 3.4.

Hieruit blijkt dat subsidies worden aangevraagd voor verbetering van het kwaliteitsniveau via fysieke herstructurering of door ingrepen ter bevordering van de duurzaamheid op het bedrijventerrein. In veel gevallen is het een combinatie van beiden. In de evaluatieperiode zijn geen aanvragen gedaan die deze verbetering wilden bewerkstelligen via pijler 2 (beheer) of pijler 4 (transformatie).

Figuur 3.4 Bijdrage verleende subsidies aan doelen HIRB Fysiek (N=15, een aanvraag kan meerdere pijlers dienen).

Nadere specificatie van de bijdrage aan pijler 1: Herstructurering

In de voorgaande periode 2017-2019 was één van de doelstellingen om 20 procent van de herstructureringsopgave in de provincie Noord-Holland aangepakt te hebben. Dit kwam destijds neer op zo'n 300 hectare. Uiteindelijk is het binnen deze periode niet gelukt om de totale herstructureringsopgave te bereiken (14,2 van de beoogde 20 procent). Voor de periode 2020-2022 zijn dergelijke doelstellingen niet geformuleerd.

Binnen HIRB Fysiek is het mogelijk om verschillende typen herstructureringsopgaven te financieren: ¹⁷

¹⁷ Uitvoeringsprogramma HIRB 2017-2019.

- **Facelift:** doel van een facelift is de veroudering van de fysieke ruimte aan te pakken. Daarbij gaat het om ingrepen die de uitstraling van het terrein ten goede komen zoals de entree tot het terrein, straatverlichting en openbaar groen. Een facelift is de lichtste vorm van herstructurering. De kosten voor dit type ingrepen zijn relatief laag.
- **Revitalisering:** forse integrale verbetering van het terrein, waarbij naast ingrepen gericht op de uitstraling van het terrein (facelift) eveneens aandacht is voor het vernieuwen van de bestaande ondergrondse en bovengrondse infrastructuur en het oplossen van knelpunten zoals parkeerproblematiek, uitbreidingsruimte van bedrijven e.d.
- **Zware revitalisering:** Bij dit soort revitalisering is op delen van terreinen sprake van noodzakelijke verwerving van gronden waarna deze bouwrijp worden gemaakt. Bodemsanering, sloop van opstallen en de aanleg/herinrichting van (nieuwe) infrastructuur is veelal onderdeel van dit proces. De gronden kunnen aansluitend (deels) opnieuw worden uitgegeven. De huidige werkfunctie van het terrein, met reguliere bedrijfsruimtes, blijft behouden.
- **Herprofilering:** bij herprofilering wordt het bedrijventerrein grondig aangepakt (met bijvoorbeeld bedrijfsuitplaatsingen) waardoor het terrein in een ander (hoger) segment gesitueerd kan worden. De kosten voor dit type ingrepen zijn doorgaans hoog.

Voor revitalisering wordt het meeste bijgedragen vanuit de subsidiegelden van de HIRB. Negen van de tien aanvragen die herstructurering beoogden hebben hieraan bijgedragen. Het gaat dan met name om het aanpakken van de infrastructuur en het vergroenen van de omgeving. Vanuit de aanvragen blijkt dat het hoofddoel vaak het verbeteren van het vestigingsklimaat is.

In de periode 2020-2022 is subsidie verleend voor fysieke herstructurering van 1.057 hectare, volgens de projectplannen. Hierbij moet worden opgemerkt dat hier in de aanvragen vaak het volledige terrein is meegenomen in de cijfers, terwijl de investeringen slechts op een deel van het terrein zijn neergeslagen, bijvoorbeeld bij de infrastructuur of de groenvoorziening.

Uit de interviews komt naar voren dat de fysieke investeringen van de provincie Noord-Holland op bedrijventerreinen gewaardeerd worden. Volgens een aantal van de personen die wij gesproken hebben zijn de grootste investeringen op het gebied van herstructurering van bedrijventerreinen echter reeds wel gedaan. De meeste terreinen waar het nodig was zijn (voor nu) aangepakt en gaan mee in de reguliere onderhoudscycli of zijn getransformeerd naar een andere functie.

Wel wordt ook aangegeven dat de opgave veranderd is. De noodzakelijke investeringen op bedrijventerreinen zijn nu vooral gericht op verduurzaming en energietransitie. De prioriteit is dus verschoven van revitalisering van verouderd bedrijventerrein naar de verduurzamingsopgave. Opgemerkt moet wel worden dat er in de enquête wordt aangegeven dat herstructurering nog steeds als belangrijk thema gezien wordt.

Daarnaast wordt opgemerkt dat investeringen op bedrijventerreinen over het algemeen meerjarige trajecten zijn. De jaarlijkse subsidie die de HIRB is, past hier eigenlijk niet goed bij. De oplossingsrichting die nu gekozen wordt, is het indienen van een jaarlijkse begroting voor de onderdelen van het bedrijventerrein die voor dat jaar gepland staan. Maar het kost veel tijd om jaarlijks een aanvraag in te dienen voor projecten die in verschillende fases over verschillende jaren zijn uitgesmeerd. Er is dan vanuit de interviews ook een roep om ook programmafinanciering toe te staan. Oftewel: meerjarige financiering, waarbij er slechts één aanvraag ingediend hoeft te worden per bedrijventerrein voor de investeringsperiode.

Nadere specificatie van de bijdrage aan pijler 3 Duurzaamheid

Dit betreft aanvragen voor fysieke ingrepen die bijdragen aan de verduurzaming van bedrijventerreinen zoals vergroening en wateropvang en collectieve aanleg van zonnepanelen.

Sinds 2020 is het ten aanzien van de pijler Duurzaamheid mogelijk om een duurzaamheidsfonds aan te vragen, waar vooralsnog alleen gemeente Zaanstad gebruik van heeft gemaakt. Daarbij wordt door de gemeente in samenwerking met een ondernemersvereniging (SAENZ) per bedrijventerrein een duurzaamheidsfonds aangevraagd, waarvan individuele ondernemers vervolgens gebruik kunnen maken om hun duurzaamheidsinvesteringen te doen. Dit betreft veelal aanleg van zonnepanelen en laadpalen. Dankzij deze constructie kunnen individuele ondernemers via de gemeente en ondernemersvereniging toch gebruik maken van HIRB Fysiek. De vraag is of dit gewenst is, gezien de overlap met HIRB Duurzaamheid.

Uit de interviews komt overigens naar voren dat het duurzaamheidsfonds zoals Zaanstad gebruikt gewaardeerd wordt. De focus op bedrijventerreinen komt steeds meer te liggen op verduurzaming, verdichting, optimalisatie en beter benutten. Het voordeel van de HIRB Fysiek bij de verduurzamingsopgave ten opzichte van de HIRB Duurzaamheid is dat er voor het plaatsen van zonnepanelen bij de HIRB Fysiek 25 procent gefinancierd kan worden, tegenover 10 procent bij de HIRB Duurzaamheid. Hiermee wordt in wezen collectiviteit op bedrijventerreinen gestimuleerd. Naar het voorbeeld van het duurzaamheidsfonds van de gemeente Zaanstad wordt een dergelijk fonds nu ook op andere terreinen ingevoerd.

De voorwaarde dat bij aanvraag van een duurzaamheidsfonds de afgelopen vijf jaar middels HIRB Fysiek geïnvesteerd moet zijn op het terrein, is in de interviews meermaals als belemmering benoemd. De verduurzamingsopgave concentreert zich echter niet enkel op deze terreinen, maar is juist op alle bedrijventerreinen een opgave. Volgens meerdere respondenten zou het effect van de regeling dan ook vergroot kunnen worden, door de vijf jaar seis los te laten. Ook wordt opgemerkt dat het jammer is dat de terreinen om in aanmerking te komen voor HIRB Fysiek op de ABCD-lijst moeten staan, terwijl duurzaamheid op alle terreinen speelt. De provincie Noord-Holland geeft overigens aan dat de HIRB Duurzaamheid is ingesteld om de verduurzaming op alle terreinen mogelijk te maken.

3.5.2 Belang van de subsidie in het bereiken van de doelen

In de enquête is gevraagd wat het belang van de subsidie is op het bereiken van de doelen van de subsidieaanvraag. Ondanks dat het aantal antwoorden beperkt is (3 respondenten)¹⁸, wordt aangegeven dat de HIRB Fysiek zeer belangrijk is voor de uitvoering van de projecten (*“Zonder de subsidie was het plan niet uitvoerbaar”*, N=1) of dat het een welkome aanvulling was op de projectbegroting (*“Zonder de subsidie kunnen/konden we het plan slechts deels uitvoeren”*, N=2).

Ook vanuit de interviews werd aangegeven dat de subsidie een welkome aanvulling was op de gemeentelijke middelen en dat plannen anders niet op dezelfde wijze uitgevoerd hadden kunnen worden. Dit geeft aan dat de subsidie heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelen, maar de mate waarin dat gebeurd is, kan niet worden vastgesteld.

3.5.3 Resultaten uitgevoerde projecten HIRB OTW

Voor HIRB OTW worden steeds meer aanvragen gedaan die verband houden met niet-fysieke maatregelen. Er is dus niet per se sprake van een een-op-een-relatie tussen HIRB OTW en Fysiek, maar ook met andere regelingen, zoals HIRB Duurzaamheid. In tegenstelling tot HIRB Fysiek, kan

¹⁸ Vraag 25 met toepassing van filter 'alleen HIRB Fysiek gebruikt' (N=3).

HIRB OTW wel aangevraagd worden door een andere instantie dan gemeenten (of haven-bedrijven), te weten ondernemerscollectieven en regionale ontwikkelbedrijven. De HIRB OTW werd het meest (34 keer) aangevraagd door een ondernemerscollectief.

Tabel 3.7 Type aanvragers HIRB OTW-subsidie (N=58)

Aanvrager	Aantal
Ondernemerscollectief	34
Openbare lichamen die zijn ingesteld op grond van hoofdstuk I, II of IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen (zoals een Omgevingsdienst)	8
Gemeenten	10
Geen antwoord	13

HIRB OTW subsidie kan met verschillende doelen worden aangevraagd. Zoals te zien in onderstaande tabel beogen de meeste subsidieaanvragen bij te dragen aan het doel duurzaamheid (pijl 3). In veel gevallen worden meerdere pijlers, zoals het oprichten van een organisatie voor beheer, of het opstellen van een regionale visie gecombineerd met het begeleiden en initiëren van duurzame maatregelen op een terrein.

Tabel 3.8 Onderdelen waarvoor HIRB OTW-subsidie aangevraagd kan worden (N=58).

Voor welk onderdeel van de uitvoeringsregeling vraagt u subsidie aan?	Aantal
Het begeleiden en initiëren van duurzame maatregelen op een bedrijventerrein	41
Het opstellen van regionale en lokale visies voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties	5
Het inrichten van een organisatie voor beheer van een bedrijventerrein	5
Het inrichten van een organisatie voor beheer van een bedrijventerrein; het begeleiden en initiëren van duurzame maatregelen op een bedrijventerrein	1
Geen antwoord	13

In het uitvoeringsprogramma HIRB 2017-2019, dat in aangepaste vorm verlengd is tot en met 2023, zijn voor HIRB OTW doelstellingen geformuleerd op basis van het aantal projecten dat per onderdeel beoogd is uit te voeren. Ondanks dat de doelstellingen in die eerste periode niet gehaald zijn, zijn deze bij de voortzetting van het uitvoeringsprogramma niet aangepast. Het gaat om 10 projecten per jaar op het gebied van beheer, 15 projecten per jaar op het gebied van duurzaamheid en 10 projecten per jaar op het gebied van transformatie. De doelstellingen met betrekking tot digitale infrastructuur zijn bij de verlenging van de uitvoeringsregeling HIRB 2017-2019 komen te vervallen.

Uit onderstaande tabel wordt opgemaakt dat de jaarlijkse doelstelling ten aanzien van het aantal aanvragen voor beheer en voor transformatiemaatregelen niet behaald is in de periode 2020-2022. De doelstelling ten aanzien van duurzaamheid is met gemiddeld 14 goedgekeurde aanvragen per jaar in de jaren 2020-2022 nagenoeg gehaald.

Tabel 3.9 Bijdrage aan outcome-doelstelling HIRB OTW 2020-2022 (N=58).

	Doelstelling aantal projecten <u>per jaar</u>	Aantal project 2020-2022
Beheer	10	6
Duurzaamheid	15	42
Digitale infrastructuur	Deze doelstelling is bij de verlenging van de uitvoeringsregeling HIRB 2017-2019 komen te vervallen.	
Transformatiemaatregelen	10	2

Bijdrage aan pijler 1: Herstructurering

HIRB OTW biedt de mogelijkheid om onderzoekskosten, proceskosten en aanjaagbudgetten te financieren voor verschillende typen herstructureringsopgaven. Dit betreft onderzoek naar fysieke ingrepen die bijdragen aan de kwaliteit en duurzaamheid van de omgeving, maar ook kosten die gemoeid zijn met het organiseren van beheer van bedrijventerreinen.

Er is dus geen directe bijdrage van HIRB OTW aan fysieke herstructurering, maar nadrukkelijk wel een *indirecte* bijdrage, door:

- de uitvoering van gebiedsonderzoeken te stimuleren;
- een bijdrage voor de proceskosten die met de voorbereiding, uitvoering en afronding van fysieke ingrepen gemoeid gaan ;
- een bijdrage aan de organisatiegraad op bedrijventerreinen, waarmee fysieke ingrepen een duurzamer effect sorteren .

Tijdens de interviews stellen meerdere respondenten bovendien vraagtekens bij de wijze van verantwoording van de ontvangen HIRB OTW-subsidie aan de subsidieverlener. Er wordt enkel getoetst of het onderzoek wordt uitgevoerd en niet in hoeverre het zichtbaar resultaat oplevert. Oftewel, zoals één van de respondenten het verwoordde: *“je kunt wel kijken of er een onderzoeksrapport opgeleverd wordt, maar dat zegt niets of het daadwerkelijk leidt tot investeringen”*.

Bijdrage aan pijler 2: Beheer

Uit onze analyse blijkt dat de subsidieaanvragen binnen HIRB OTW die betrekking hebben op het doel beheer, onder te verdelen zijn in twee categorieën. Allereerst zijn er initiatieven die inspelen op het betrekken van burgers, bedrijven en diverse lokale organisaties. Het doel hiervan is het onderling delen van kennis en ervaring, het stimuleren tot samenwerking en het geven van inspraak aan lokale partijen. Dit wordt gedaan middels het organiseren van CO²-cafés, collectieve bijeenkomsten, bezoeken aan bedrijven en de ontwikkeling van een community app.

Ten tweede zijn er initiatieven die zich richten op het versterken van de organisatiegraad en de samenwerking op bedrijventerreinen. Dit gebeurt veelal in de vorm van projectteams, ondernemingsverenigingen en werkgroepen. Hierin worden de gemeente, het terreinbeheer, de omgevingsdienst en bedrijven vertegenwoordigd. Door coöperaties, een BIZ of (parkmanagement) stichtingen op te richten binnen bedrijventerreinen, raken de partijen betrokken bij elkaar en wordt samenwerking gestimuleerd. Dit leidt tot beter beheer, schaalvoordelen en collectieve kansen voor duurzame energie en afval distributie.

Voorbeelden zijn de oprichting van verschillende Bedrijven InvesteringsZones (BIZ), waarin ondernemers samen investeren in de kwaliteit van de bedrijfsomgeving. Een ander initiatief komt vanuit de energie coöperatie SAENZ. Zij hebben energiehandelsplatforms opgericht waarin bedrijven onderling hun productie en afname van energie kunnen regelen. Vervolgens regelt SAENZ de productie en afname met de buitenwereld. Uit de interviews blijkt dat dit initiatief ook op waardering bij andere gemeenten kan rekenen. Naar dit voorbeeld wordt ook elders in Noord-Holland een vergelijkbaar initiatief opgezet.

Bijdrage aan pijler 3: Duurzaamheid

Net als bij de HIRB Fysiek, is er ook bij de HIRB OTW de meeste interesse in de pijler duurzaamheid. Dit betreft ten dele aanvragen voor het begeleiden en initiëren van duurzame maatregelen op een bedrijventerreinen, zoals vergroening en wateropvang en collectieve aanleg van zonnepanelen.

De subsidieaanvragen binnen HIRB OTW met betrekking tot duurzaamheid, gaan grotendeels over het activeren van ondernemers om over te gaan op duurzame energie. Subsidies zijn aangevraagd voor (het procesdeel van) de collectieve inkoop van Ledverlichting, de collectieve aanleg van zonnepanelen en het plaatsen van laadpalen voor elektrische voertuigen.

Bijdrage aan pijler 4: Transformatieopgaven

Er zijn ten minste twee HIRB OTW subsidies verleend voor onderzoek waarin sprake is van mogelijke transformatie van een bedrijventerrein of kantoorlocatie. Dit betrof respectievelijk bedrijventerrein Gildenweg in de gemeente Hoorn, waar het onderzoek heeft geresulteerd in het besluit om de functie van bedrijventerrein te behouden, en het Programma kantoren van gemeente Huizen, waarin een afwegingskader transformatie een van de beoogde eindproducten was.

Belang van de subsidie in het bereiken van de doelen

Ondanks de beperkte respons op deze vraag (N=8), kunnen we stellen dat HIRB OTW zeer belangrijk is voor de uitvoering van de projecten (*“Zonder de subsidie was het plan niet uitvoerbaar”*, N=2) of dat het een welkome aanvulling was op de projectbegroting (*“Zonder de subsidie kunnen/konden we het plan slechts deels uitvoeren”*, N=5). Slechts één van de acht respondenten geeft aan dat het resultaat van het plan zonder de subsidie hetzelfde zou zijn geweest. Dit geeft aan dat de subsidie heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelen. De mate waarin is echter op basis van deze beperkte informatie niet te duiden.

3.6 Impact van de regelingen HIRB Fysiek en HIRB OTW

De gesubsidieerde projecten hebben betrekking op de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen (in het geval van HIRB Fysiek) en op het stimuleren van processen die bijdragen aan het vergroten van de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen (in het geval van HIRB OTW). De projecten dragen daarmee bij aan de doelstellingen van het uitvoeringsprogramma.

Op een hoger abstractieniveau beoogt het uitvoeringsprogramma HIRB+ door de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen te vergroten ook bij te dragen aan de brede welvaart in Noord-Holland. Brede welvaart bestaat uit verschillende onderdelen. Zo draagt de subsidieregeling in theorie bij aan duurzaamheid en aan economische vitaliteit, wat zich kan uiten in een groei van het aantal vestigingen en banen. In deze paragraaf wordt dat effect getoetst. Bovendien draagt een aantrekkelijker en groener bedrijventerrein bij aan een prettigere werk- en leefomgeving en kan ook de biodiversiteit versterkt worden.

Analyse impact op de korte termijn

Niet alle bedrijventerreinen die op de ABCD-lijst staan, hebben ook daadwerkelijk een subsidie ontvangen. De impact van de regeling kan daarom getoetst worden door de ontwikkelingen op de ABCD-terreinen mét subsidie te vergelijken met de ontwikkelingen op de ABCD-terreinen zonder subsidie.

Een statistische analyse op de cijfers over de ontwikkeling van het aantal vestigingen en banen in de periode 2017-2021 laat zien dat de bedrijventerreinen die HIRB-subsidie hebben ontvangen, geen betere economische prestaties hebben laten zien dan de ABCD-terreinen zonder subsidie in

de periode 2017-2021. Dit blijkt uit een verschillenanalyse op de gemiddelden (zie tabel 3.9), en ook uit een multivariate regressieanalyse.¹⁹

Tabel 3.10 Gemiddelde groei van vestigingen en werkgelegenheid op terreinen met en zonder HIRB Fysiek en HIRB OTW-subsidie, tussen 2017-2021 (N=96)

	ABCD-terreinen met subsidie	ABCD-terreinen zonder subsidie
Gemiddelde groei van het aantal vestigingen (absoluut)	33	41
Gemiddelde groei van het aantal vestigingen (%)	6,3 %	24,3 %***
Gemiddelde groei van het aantal banen (absoluut)	73	102
Gemiddelde groei van het aantal banen (%)	4,1 %	7,2 %

Bron: Monitor Plabeka (2023), bewerking Ecorys. Met subsidie wordt bedoeld: HIRB Fysiek of HIRB OTW-subsidie.

*** verschil statistisch significant (met 99% waarschijnlijkheid).

Tabel 3.9 laat zien dat de ABCD-terreinen zonder subsidie zelfs betere economische prestaties hebben laten zien dan de terreinen die wél subsidie hebben ontvangen.²⁰ Dit kan erop wijzen dat de terreinen die subsidie hebben ontvangen, (vanuit economisch perspectief) in slechtere staat verkeerden dan de controlegroep (lees: hoger op de lijst stonden en een ingreep dus urgenter was), en dat dit de impact heeft beïnvloed. Een nadere analyse toont echter aan dat de verschillen tussen de twee vergeleken groepen van bedrijventerreinen niet groot zijn, gelet op meerdere aspecten (leeftijd terrein, classificatie van veroudering in IBIS, type werklocatie in IBIS en aanwezigheid van parkmanagement).

Er moet tot slot worden opgemerkt dat er geen conclusie over causaliteit (oorzaak-gevolg-relaties) getrokken kan worden. Om uitspraken over causaliteit te doen, zou dezelfde analyse over een grotere tijdspanne en beter vergelijkbare groepen bedrijventerreinen uitgevoerd moeten worden (zie de volgende paragraaf). Het is aannemelijk dat het realiseren van fysieke ingrepen niet op korte termijn direct tot economische resultaten leidt; dit kan pas na langere tijd manifest worden. Hetzelfde geldt in zekere zin nog sterker voor de HIRB OTW-subsidie, die procesmatige stimulans biedt. Daarmee moeten eerst interventies op gang komen, en pas daarna kunnen resultaat en impact gerealiseerd worden.

Analyse impact op de langere termijn

Het volgen van enkele bedrijventerreinen die al eerder HIRB subsidie hebben ontvangen maakt het mogelijk om de impact van de regeling op de langere termijn inzichtelijk te maken. Hiervoor zijn vijf terreinen geanalyseerd, die ook voor 2020 een HIRB Fysiek of HIRB OTW-subsidie hebben ontvangen. Het overkoepelend beeld uit deze case studies is dat de investeringen zichtbaar hebben geleid tot verbeteringen in de ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor is de veiligheid en het aanzicht verbeterd. Tegelijkertijd is er geen eenduidig beeld over het toegenomen aantal vestigingen of werkgelegenheid. Deze zijn in veel gevallen niet noemenswaardig gewijzigd.

¹⁹ Een multivariate regressieanalyse kan simultaan het effect toetsen van a) een interventie en b) andere variabelen – zogenaamde controlevariabelen – op een gemeten uitkomst. In dit geval is het wel/niet ontvangen van subsidie de variabele die gehanteerd is als interventie. Als controlevariabele is de hoeveelheid uitgegeven bedrijfskavels per terrein gebruikt. Uitgifte kan namelijk een zeer bepalende factor in de groei van het aantal vestigingen en banen op bedrijventerreinen zijn.

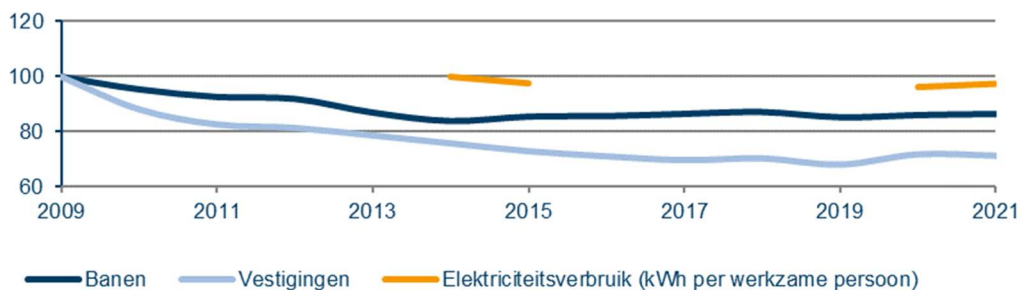
²⁰ Het verschil is alleen statistisch significant in het geval van de procentuele groei in het aantal vestigingen, wat wil zeggen dat de andere getoonde verschillen niet met zekerheid kunnen worden vastgesteld.

De Pijp (Beverwijk)

De Pijp-Noord en -Zuid hebben in 2014 voor het eerst HIRB Fysiek subsidie ontvangen, voor het realiseren van drie doelstellingen: sloop-nieuwbouw van bedrijfspanden, aanleg van ondergrondse infrastructuur die voldoet aan de huidige standaarden en aanpassingen in de semiopenbare ruimte. Het doel van deze aanpassingen is om meer ruimte te maken voor bedrijfspanden. Er zou ongeveer 7.000 m² voor bedrijfskavels vrijkomen. Daarnaast maakt De Pijp deel uit van de GreenBIZ IJmond, welke HIRB OTW-subsidie heeft aangewend om energiescans uit te voeren. Daarmee wordt het potentieel voor energiebesparing inzichtelijk gemaakt. Hieruit is het collectief De Pijp Energiepositief ontstaan, waarbij duurzame energie wordt opgewekt.

De ontwikkeling van de economische en duurzaamheidsindicatoren op de lange termijn geeft aan dat de omvang van de bedrijvigheid op De Pijp is afgenomen. De extra vrijgekomen ruimte is dus niet direct in de economische vitaliteit terug te zien. Wel is het stroomverbruik tussen 2014 en 2021 licht gedaald, waarvoor de HIRB OTW-subsidie mogelijk een stimulans geweest is. Het kan echter ook dat een grote gebruiker van elektriciteit van het bedrijventerrein is vertrokken.

Figuur 3.5 Indexcijfers van bedrijvigheid en energieverbruik op De Pijp (2009 = 100)

Bron: Atlas Plabeka (2023), bewerking Ecorys. Bedrijvigheid: 2009 = 100. Energieverbruik: 2014 = 100.

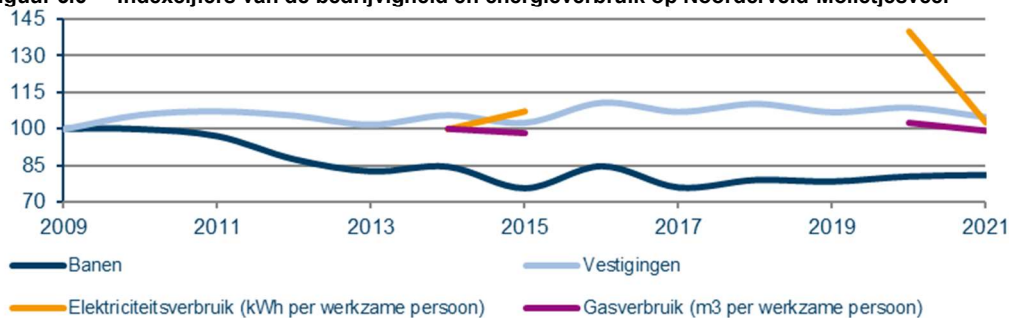
Noorderveld-Molletjesveer (Zaanstad)

Het bedrijventerrein Noorderveld-Molletjesveer bestaat in feite uit twee deelterreinen: Noorderveld 58,6 ha) en Molletjesveer (50 ha, waarvan 18 ha verouderd volgens de provincie Noord-Holland). Deze terreinen hebben een geschiedenis van aanwending van de HIRB-regeling die teruggaat tot 2006-2007 toen voor de eerste keer subsidie is benut. Toen is Molletjesveer aangepakt, met het opstellen van een plan van aanpak, implementatie parkmanagement en Keurmerk Veilig Ondernemen, en fysieke verbeteringen (openbare ruimte, uitstraling bedrijfspanden, intensivering ruimtegebruik, duurzame maatregelen, infrastructurele aanpassingen). In 2015-2016 is een nieuwe subsidieronde benut voor revitalisatie van Molletjesveer-Noord, het verbeteren van een kruispunt op Noorderveld voor betere doorstroming, aanleggen van extra fietsinfrastructuur op Noorderveld, en het oprichten van Stichting Alliantie Energievoorziening Noordelijk Zaanstad (SAENZ) – een energiecoöperatie. SAENZ heeft in 2018 ruim 15.000 zonnepanelen laten plaatsen op Molletjesveer. Daarna is in 2020, 2021 en 2022 nog eens HIRB-subsidie ontvangen om jaarlijks zo'n 1.000 tot 2.000 extra zonnepanelen te plaatsen. SAENZ wordt inmiddels in de sector gezien als één van de schoolvoorbeelden van publiek-private samenwerking in de energietransitie op bedrijventerreinen.

Hoewel de resultaten de laatste jaren sterk gericht zijn geweest op verduurzaming en daarin ogenschijnlijk veel bereikt is op output-niveau, heeft dit zich niet duidelijk vertaald in een lager energieverbruik op het bedrijventerrein. Figuur 3.6 laat zien dat er ten opzichte van de vroegst beschikbare cijfers uit 2014, er een stijging van het elektriciteitsverbruik heeft plaatsgevonden en

dat het gasverbruik maar zeer licht gedaald is. Dit kan wijzen op een reboundeffect.²¹ Tegelijkertijd is van 2020 naar 2021 een zeer grote daling van het elektriciteitsgebruik waarneembaar: het is mogelijk dat inmiddels een structurele kentering is ingezet, maar het is eveneens mogelijk dat corona de oorzaak is. Om hier duidelijkheid in te verschaffen is langdurigere analyse noodzakelijk.

Figuur 3.6 Indexcijfers van de bedrijvigheid en energieverbruik op Noorderveld-Molletjesveer

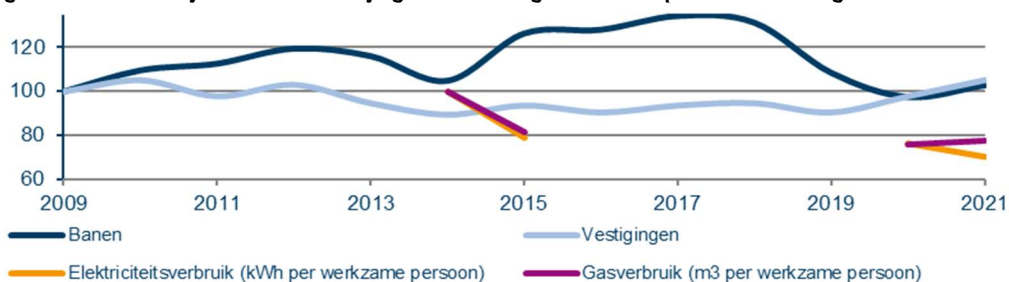
Bron: Atlas Plabeka (2023), bewerking Ecorys. Bedrijvigheid: 2009 = 100. Energieverbruik: 2014 = 100.

De hoeveelheid vestigingen is sinds de fysieke ingrepen met vijf procent toegenomen. Aangezien er geen uitgifte op het bedrijventerrein heeft plaatsgevonden, is het mogelijk dat de fysieke ingrepen voor meer bedrijfsruimte of het gebruik van dezelfde hoeveelheid bedrijfsruimte door meer (kleinere) bedrijven hebben gezorgd. Uit een gesprek met de gemeente Zaanstad blijkt dat de investeringen bovendien hebben bijgedragen aan behoud van bedrijven en banen, die anders zouden zijn verplaatst uit onvrede met de vroegere kwaliteit van het terrein. Door de ondernemers te betrekken en door de projecten in het gebied uit te voeren voelen de ondernemers zich gezien en gehoord, en blijven zij zich verbonden voelen met het bedrijventerrein.

Oude Veiling (Hoon)

De Oude Veiling is een ander voorbeeld van een terrein dat al geruime tijd HIRB-subsidie ontvangt. In 2009, 2012 en 2014 is subsidie ontvangen voor herstructurering (o.a. uitplaatsing gemeentewerf en herontwikkeling tot bedrijfskavels) en revitalisering (verbetering beeldkwaliteit en infrastructuur). Er zijn met name veel bedrijfsgevels opgeknapt en er is openbaar groen toegevoegd. Dit heeft een positief effect gehad op de visuele kwaliteit en klimaatadaptatie. In 2020-2022 is geen subsidie ontvangen vanuit de HIRB-regeling.

Figuur 3.7 Indexcijfers van de bedrijvigheid en energieverbruik op de Oude Veiling

Bron: Atlas Plabeka (2023), bewerking Ecorys. Bedrijvigheid: 2009 = 100. Energieverbruik: 2014 = 100.

Figuur 3.7 toont aan dat in de periode na de fysieke herstructurering er niet meer vestigingen zijn bijgekomen, integendeel er is sprake geweest van een daling. Wel is het aantal banen tot 2018 fors gestegen. Die stijging is echter sinds 2019 weer zo goed als tenietgedaan. Op de Oude Veiling is

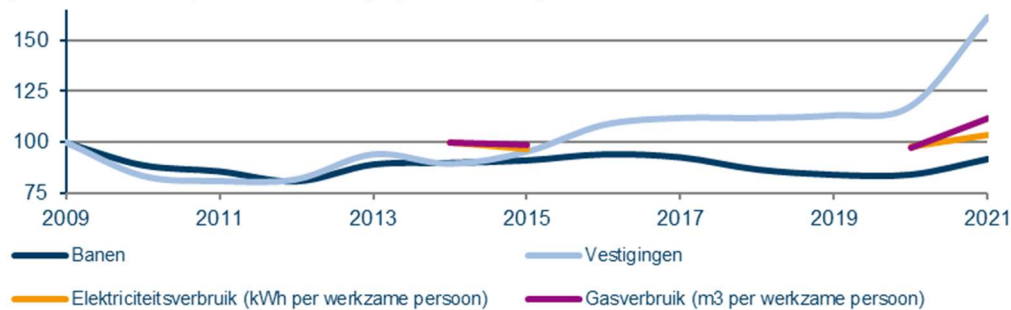
²¹ Van een reboundeffect is sprake wanneer het netto energieverbruik toeneemt in plaats van afneemt na verduurzaming. Dit wordt veelal toegeschreven aan het feit dat verduurzaming voor een lager verbruik per eenheid energie zorgt, en de vraag naar energie toeneemt omdat dit in de perceptie van energiegebruikers gecompenseerd wordt door de bereikte besparing.

juist de reductie van het energieverbruik indrukwekkend: er wordt nu slechts zo'n 70 procent van de hoeveelheid elektriciteit verbruikt als in 2014 en zo'n 78 procent van het toenmalige gasverbruik, terwijl er geen subsidie is ontvangen voor het bewerkstelligen van deze transitie. Deze verandering kan echter ook opgetreden zijn als er een veranderde bedrijvenpopulatie op het bedrijventerrein is opgetreden.

Westhaven-Zuid (Amsterdam)

De Westhaven-Zuid maakt onderdeel uit van het westelijk havengebied in Amsterdam. Havenbedrijf Amsterdam zet zich daar in voor het vitaal houden van het bedrijventerrein, dat bestaat uit een watergebonden deel en een niet-watergebonden deel. In de Westhaven-Zuid zijn met name veel kleine fysieke ingrepen gedaan. Voorbeelden daarvan zijn belijning van fietspaden aanbrengen of verbeteren, het plaatsen van bankjes en tappunten, de straatverlichting verplaatsen zodat deze voor wandelaars minder in de weg staan op de stoep, drempels aanleggen bij een uitrit en het creëren van meer overzichtelijke oversteekplaatsen voor fietsers. Er heeft met behulp van HIRB-subsidie ook een wat grotere ingreep plaatsgevonden, namelijk het herverkavelen van een gedeelte van het terrein en het aanleggen van sloten en buizen om de waterafvoer te verbeteren.

Figuur 3.8 Indexcijfers van de bedrijvigheid en energieverbruik in de Westhaven-Zuid

Bron: Atlas Plabeka (2023), bewerking Ecorys. Bedrijvigheid: 2009 = 100. Energieverbruik: 2014 = 100.

Uit de analyse blijkt dat er met name verbeteringen zijn geboekt ten aanzien van comfort en verkeersveiligheid. Deze impact is lastig met feiten en cijfers aan te tonen en vertaalt zich niet direct terug in economische vitaliteit, hooguit indirect. Toch valt op dat er de afgelopen jaren een forse stijging van het aantal vestigingen heeft plaatsgevonden. Het is mogelijk dat dit samenhangt met de gerealiseerde herverkaveling.

3.7 Tevredenheid over de regeling

Mening over huidige proces

In de enquête is de mening van respondenten over het proces gevraagd. Over het algemeen zijn de respondenten tevreden met het huidige proces van de HIRB Fysiek en HIRB OTW regelingen (Figuur 3.9). De respondenten uit de enquête zijn met name positief over de vindbaarheid van de informatie met betrekking tot de aanvraag, de betaling van de subsidie, en de ondersteuning vanuit de provincie Noord-Holland. Ook in de interviews kwam dit positieve beeld naar voren. Zo werd bijvoorbeeld expliciet genoemd dat het voorschotsysteem gewaardeerd wordt.

Twee respondenten zijn ontevreden met het hele proces en/of onderdelen van het proces. In de interviews is dit getoetst. Ondanks dat men over het algemeen zeer tevreden is dat de provincie Noord-Holland investeert in bedrijventerreinen, wordt ook hier wordt aangegeven dat vooraf veel van de ondernemers en gemeenten gevraagd wordt. Voor gemeenten geldt dat het jaarlijks indienen van een aanvraag en de daarbij horende verantwoording achteraf veel administratieve lasten met zich meebrengt. Meerjarige trajecten moeten worden verdeeld in fases en per fase moet

een aanvraag ingediend worden en moet de cofinanciering geregeld worden. Dit zou efficiënter kunnen door meerjarige financiering toe te staan.

Vanuit de interviews blijkt verder dat in sommige regio's voor ondernemers bemiddelende instanties actief zijn die ondernemers ontzorgen bij het doen van een HIRB OTW-aanvraag. Er wordt door een van deze instanties aangegeven dat er vooraf veel informatie aangeleverd moet worden, terwijl zij liever zouden zien dat er een toets achteraf plaats zou vinden op de behaalde resultaten. Ook geven zij aan dat de behandeltermijn van 13 weken voor veel ondernemers relatief lang is. Dit geldt zeker wanneer uiteindelijk na deze termijn blijkt dat niet alle stukken in orde waren. Er wordt daarom ook gepleit voor een korte toets vooraf, en vervolgens een inhoudelijke toets later. De toets vooraf kan dan wellicht binnen een kortere termijn, waardoor de ondernemer eerder duidelijkheid heeft over ontvangst en compleetheid van de aanvraag. De inhoudelijke beoordeling kan dan daarna plaatsvinden. Overigens geeft de provincie Noord-Holland aan dat deze toets op compleetheid al plaatsvindt. Blijkbaar is dit niet bij alle aanvragers duidelijk.

Ook zou een ontvangstbevestiging gewaardeerd worden, wordt aangegeven in de interviews. Door de provincie wordt aangegeven dat deze ontvangstbevestiging wel verstuurd wordt naar de aanvrager. Er zou echter er een mogelijkheid moeten zijn voor een begunstigde (bijvoorbeeld wanneer gebruik gemaakt wordt van een subsidieadviseur) om ook een bevestiging te ontvangen.

Relatief veel respondenten antwoorden neutraal/aarzelend (Weet ik niet/n.v.t.) met betrekking tot de afronding van het proces en de nazorg, en begeleiding bij uitvoering. Dit komt volgens veel van de bevraagde personen doordat zij nog niet in de uitvoerende/afrondende fase van hun project zitten.

Figuur 3.9 Tevredenheid ondernemers en gemeenten met het huidige proces (N=17)

Bron: enquête, bewerking Ecorys

Ook tijdens de interviews blijkt dat men over het algemeen tevreden is over HIRB Fysiek en HIRB OTW. Tegelijkertijd worden er ook wat kritische noten geplaatst bij de regelingen. Een deel hiervan is reeds eerder benoemd, zoals het bieden van de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor meerjarige programma's, de vijfjaarsverplichting voor duurzaamheidsfondsen onder de HIRB Fysiek op te schorten en het aanvraagproces te versnellen door bij indiening een eerste check op volledigheid en juistheid van de documenten te doen om vervolgens pas de inhoud te beoordelen. Een laatste, nog niet eerder genoemde, opmerking is dat de regeling voor ondernemers makkelijker moet. Bijvoorbeeld door het aanbieden van een beslisboom op de website waaruit duidelijk blijkt wat de voorwaarden en uitsluitingsgronden zijn.

3.8 Conclusies doeltreffendheid

Om te toetsen of de HIRB Fysiek en de HIRB OTW doeltreffend zijn geweest, wordt gekeken naar het doelbereik ten opzichte van de gestelde doelstellingen. Het doel voor de HIRB Fysiek en HIRB OTW was het stimuleren van processen 'die leiden tot verbetering van het kwaliteitsniveau en duurzaamheidsniveau en daarmee de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen (zie ook het evaluatiekader – Figuur 2.1).

De beschikbare middelen voor de HIRB Fysiek (€ 4,5 miljoen voor 2020-2022) en HIRB OTW (€ 1,4 miljoen voor 2020-2022) zijn grotendeels beschikt aan projecten die aan dit doel bijdroegen. Via HIRB Fysiek zijn projecten uitgevoerd gericht op fysieke herstructurering op bedrijventerreinen, waarbij duurzaamheid een belangrijke component is.

Via het HIRB OTW is vooral ingezet op het begeleiden en initiëren van duurzame (energie)maatregelen door bedrijven op bedrijventerreinen.

De middelen die zijn ingezet voor HIRB Fysiek zorgen ook voor zichtbare verbeteringen in de ruimtelijke omgeving. Deze projecten hadden zonder de subsidie waarschijnlijk niet, of niet op deze wijze uitgevoerd kunnen worden. Door het gericht inzetten op het verbeteren van bijvoorbeeld de infrastructuur en/of de bereikbaarheid, veiligheid, het verduurzamen van terreinen en het vergroten van de biodiversiteit wordt de ruimtelijke kwaliteit van de terreinen versterkt.

Voor de ingezette middelen voor HIRB OTW is deze relatie met de ruimtelijke kwaliteit minder direct te leggen. Met deze middelen wordt wel ingezet op initiatieven die randvoorwaardelijk zijn voor succesvolle bedrijventerreinen in de toekomst en die op andere wijze (waarschijnlijk) niet tot stand waren gekomen. Het gaat hier veelal om het nemen van energiemaatregelen. Er wordt ingezet op initiatieven die inspelen op het betrekken van burgers, bedrijven en diverse lokale organisaties. Het doel hiervan is het onderling delen van kennis en ervaring, het stimuleren tot samenwerking en het geven van inspraak aan lokale partijen. Ten tweede zijn er initiatieven die zich richten op het versterken van de organisatiegraad en de samenwerking op bedrijventerreinen. Dit gebeurt veelal in de vorm van projectteams, ondernemingsverenigingen en werkgroepen. Hierin worden de gemeente, het terreinbeheer, de omgevingsdienst en bedrijven vertegenwoordigd. Door coöperaties op te richten binnen bedrijventerreinen, raken de partijen betrokken bij elkaar en wordt samenwerking gestimuleerd. Dit leidt tot beter beheer, schaalvoordelen en collectieve kansen voor duurzame energie en afval distributie.

Gezien de bovenstaande analyse, hebben de middelen vanuit de HIRB subsidie geleid tot het voorzien in de randvoorwaarden van het toekomstbestendiger maken van bedrijventerreinen. Hierin zijn zij dan ook doeltreffend geweest. Er is een verbetering in de ruimtelijke kwaliteit zichtbaar (HIRB Fysiek) en er worden voorwaarden geschapen om in de toekomst duurzaam in het beheer en onderhoud te voorzien op bedrijventerreinen (HIRB OTW). Tegelijkertijd kan op basis van de analyses niet gesteld worden dat de bedrijventerreinen die subsidie hebben ontvangen het ook economisch gezien beter doen dan bedrijventerreinen die dit niet hebben gehad. Oftewel, de relatie met de beoogde impact is lastiger te leggen. Er kan ook niet gesteld worden dat de regelingen doeltreffend waren op dit niveau. Dit komt met name omdat de relatie met een toename in de werkgelegenheid en het aantal vestigingen niet te leggen is. Vanuit de analyse blijkt dat terreinen waar geïnvesteerd is, gemiddeld genomen zelfs minder presteren. De oorzaak-gevolg relatie is hier lastig te leggen. Deze terreinen zijn met een achterstandspositie gestart en hier kan dan ook de vraag gesteld worden of de economische prestaties niet (nog) slechter zouden zijn geweest zonder de investeringen.

4 Toekomstverkenning

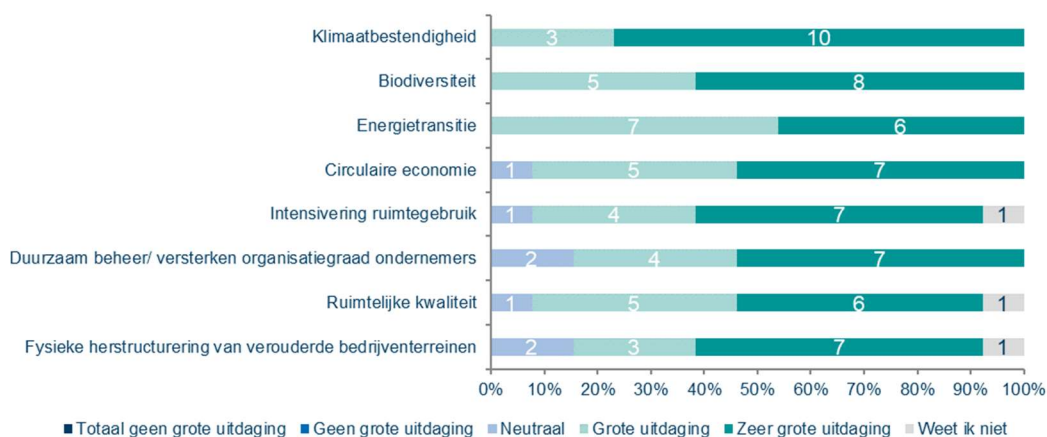
4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de toekomstige uitdagingen voor gemeenten, ondernemers en andere relevante stakeholders (paragraaf 4.2). De vraag hierbij is natuurlijk vooral welke stimuleringsmaatregelen de provincie Noord-Holland zou kunnen nemen om gemeenten, ondernemers en andere relevante stakeholders te ondersteunen bij het aangaan van deze uitdagingen (paragraaf 4.3). Daarnaast kan de provincie zelf ook nog op belangrijke thema's inzetten, zeker waar dit nu nog niet het geval is (paragraaf 4.4). De betekenis voor de eventueel toekomstige HIRB wordt in paragraaf 4.5 besproken. De informatie in dit hoofdstuk komt deels uit de uitgevoerde enquête en deels uit de gehouden interviews.

4.2 Belangrijke toekomstige thema's

De enquêteresultaten geven duidelijk aan dat gemeenten, ondernemers en andere stakeholders de komende jaren met name duurzaamheid en daaraan gerelateerde thema's als grootste opgave zien. In figuur 4.1 zijn de toekomstige opgaven gerangschikt naar de mate waarin de thema's een toekomstige opgave vormen op de Noord-Hollandse bedrijventerreinen, in de komende vier jaar. Het klimaatbestendig maken van de bedrijventerreinen is de grootste opgave volgens de respondenten.

Figuur 4.1 Uitdagingen op Noord-Hollandse bedrijventerreinen in de komende vier jaar (N=13)

Bron: enquête, bewerking Ecorys.

Verder valt op dat alle opgaven overwegend een grote of zeer grote opgave worden genoemd, maar dat het waarborgen van de ruimtelijke kwaliteit, het fysiek herstructureren van verouderde terreinen en het (procesmatige) terreinbeheer van de voorgelegde thema's relatief het minst uitdagend worden gevonden. De respondenten konden tevens eigen voorbeelden van toekomstige uitdagingen op bedrijventerreinen aandragen. Genoemd zijn: netcongestie en het tegengaan van criminaliteit.

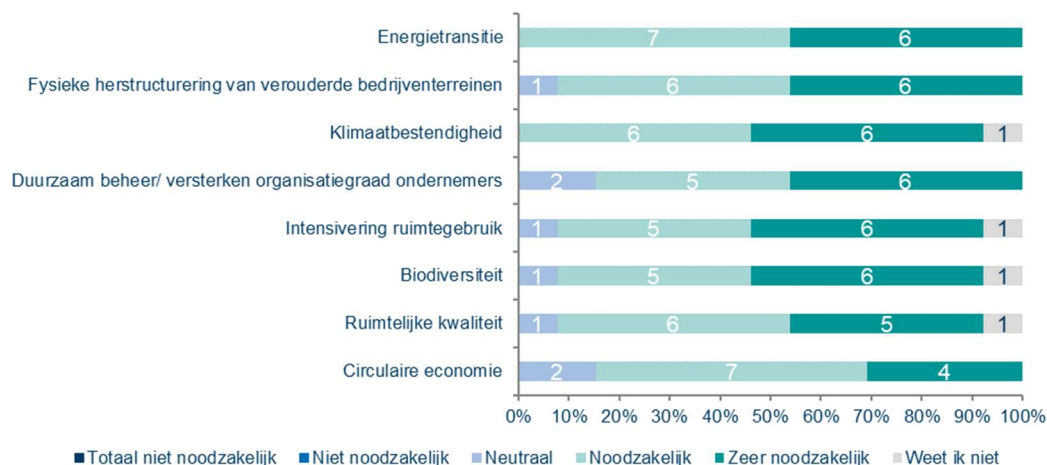
Ook in de interviews worden de energietransitie en duurzaamheid het meest genoemd als toekomstige uitdagingen. Er wordt ook aangegeven dat de ruimtelijke kwaliteit naar verhouding de komende jaren minder van belang is en dat de fysieke herstructurering wel zo ongeveer klaar is bij de meeste terreinen. Echter, de gesproken personen zien de belangrijkste opgave niet meer in de fysieke omgeving, maar meer in efficiënt ruimtegebruik en verdichting.

Over intensivering wordt in de interviews aangegeven dat dit vraagt om onderling overleg en organisatie. Het gebruik van gedeelde voorzieningen en services moet in goede banen geleid worden en brengt extra gebruikslasten met zich mee. Volgens de betreffende respondent zou optimalisatie van het ruimtegebruik meer aandacht moeten krijgen binnen HIRB Fysiek, omdat dit niet alleen de toekomstbestendigheid van het bedrijventerrein dient, maar ook een positieve bijdrage levert aan zorgvuldig ruimtegebruik in algemene zin. Een voorbeeld van een instrument dat hiervoor ingezet kan worden is volgens de respondent de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU), dat als ontwikkelingsbedrijf/ herstructureringsmaatschappij actief verouderd vastgoed en percelen aankoopt en opnieuw ontwikkelt.

4.3 Benodigde stimuleringsmaatregelen

In de enquête is de koppeling gemaakt tussen de benoemde toekomstige opgaven en de mate waarin volgens de respondenten provinciale stimuleringsmaatregelen nodig zijn. De voornaamste uitkomst is dat de respondenten weinig onderscheid maken tussen de benoemde thema's. Provinciale stimulering in de komende jaren wordt overwegend noodzakelijk of zeer noodzakelijk geacht ten aanzien van vrijwel alle thema's. In Figuur 4.2 zijn de thema's opnieuw gerangschikt naar mate van noodzakelijkheid. Het beeld is met name unaniem ten aanzien van (stimulering van) de energietransitie: dit wordt door alle dertien respondenten noodzakelijk of zeer noodzakelijk gevonden om door de provincie te worden gestimuleerd met een regeling of andere interventie.

Figuur 4.2 Noodzakelijkheid van provinciale stimulering ten aanzien van toekomstige opgaven (N=13)

Bron: enquête, bewerking Ecorys

Dit komt ook naar voren in de interviews: Gemeenten en ondernemers zoeken middelen om de energietransitie uit te voeren. Hier wordt naar allerlei subsidieregelingen gekeken. Enerzijds wordt daarom aangegeven dat het jammer is dat onder de HIRB-regelingen bepaalde zaken, zoals smart grid projecten en het versterken van daken voor installatie van zonnepanelen, niet (altijd) kunnen worden gefinancierd. Anderzijds wordt aangegeven dat er overlap bestaat met andere regelingen (zoals de HIRB OTW en de regeling voor netcongestie (SON)). Een ander voorbeeld is aanvragen voor klimaatadaptatie binnen HIRB Fysiek, terwijl daar een aparte regionale regeling voor bestaat.

4.4 Betekenis voor de toekomstige HIRB

Deze paragraaf gaat in op de betekenis van de uitkomsten van de eerdere analyses voor de toekomstige HIRB. Er wordt allereerst ingegaan op de uitkomsten vanuit de analyses (paragraaf 4.4.1) en vervolgens op de aanbevelingen voor de toekomstige regeling (paragraaf 4.4.2).

4.4.1 Conclusies toekomstanalyse

Duurzaamheid en gerelateerde thema's zijn de grootste opgave voor de toekomst.

De enquêteresultaten geven duidelijk aan dat gemeenten, ondernemers en andere stakeholders de komende jaren met name duurzaamheid en daaraan gerelateerde thema's als grootste opgave zien. Ook in de interviews worden de energietransitie en duurzaamheid het meest genoemd als toekomstige uitdagingen. Ondanks dat blijft ook herstructurering van belang volgens de uitkomsten vanuit de enquête.

Toekomstige uitdagingen ook op het gebied van intensivering van het ruimtegebruik.

In de interviews wordt ook aangegeven dat er een belangrijke opgave ligt op het gebied van efficiënt ruimtegebruik en verdichting. Hierover wordt in de interviews aangegeven dat dit vraagt om onderling overleg en organisatie. Het gebruik van gedeelde voorzieningen en services moet in goede banen geleid worden en brengt extra gebruikslasten met zich mee. Daarnaast is bij verdichting de herontwikkeling van bestaande kavels nodig. Dit brengt hoge kosten met zich mee, waarvoor (nationale) financiële stimulansen nodig kunnen zijn.

Om investeringen in toekomstbestendige bedrijventerreinen mogelijk te maken wordt financiering vanuit de provincie gewaardeerd.

Gemeenten zoeken financiering op alle thema's die een bedrijventerrein toekomstbestendig maken. Hierbij zijn bovengenoemde thema's het belangrijkste, maar ook bij andere thema's wordt provinciale stimulering in toekomstbestendige bedrijventerreinen gewaardeerd.

4.4.2 Aanbevelingen

Op basis van de analyses die we hierboven hebben gedaan, doen we de volgende aanbevelingen:

1. Zet investeringen in toekomstbestendige bedrijventerreinen door

Het instrument HIRB heeft al een lang verleden en wordt door veel overheden gezien als een voorbeeld van het stimuleren van investeringen op werklocaties. Ondernemers waarderen het instrument en het instrument is doeltreffend in het creëren van randvoorwaarden voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. Er worden investeringen gedaan die anders niet gedaan zouden worden op bedrijventerreinen en daarmee fungeert de regeling als vliegwiel voor het aanjagen van investeringen in toekomstbestendige bedrijventerreinen. Wij adviseren dan ook de investeringen in de (randvoorwaarden voor) toekomstbestendige bedrijventerreinen door te zetten.

2. Zet subsidies op het gebied van proces en inhoud voort

Op dit moment is er een scheiding aanwezig tussen het proces- en onderzoekspoor van HIRB OTW en de feitelijke fysieke investeringen binnen HIRB Fysiek. Beide sporen worden gewaardeerd en bedrijven pakken dit meestal niet gezamenlijk op zonder financiële overheidssteun. Zonder de investeringen hadden projecten niet, of niet op dezelfde wijze, uitgevoerd kunnen worden. Gezien de grote toekomstige uitdagingen en de wensen om dit ook voor de toekomst op een integrale wijze bij bedrijventerreinen aan te pakken, is het ook voor de toekomst van belang om zowel de investeringen in onderzoek en procesondersteuning als de feitelijke fysieke investeringen voort te zetten.

3. Zet als provincie Noord-Holland in op het optimaliseren van het ruimtegebruik en verduurzaming

We zien een verschuiving van de urgentie van fysieke herstructurering naar het verduurzamen en optimaliseren van het ruimtegebruik op bedrijventerreinen. Hier zien we een marktfalen omdat (collectieve) verduurzaming en intensivering niet vanzelf gaat. Om die reden worden aanvragen gedaan voor HIRB-fysiek aanvragen en HIRB OTW. Ook in het nieuwe coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' wordt de noodzaak voor verduurzaming gezien. Hierin wordt aangegeven dat *“er meer aandacht gegeven zal worden aan de verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen, waarbij slimme samenwerking op het gebied van energie, het gebruik van water, natuurinclusiviteit en ruimtelijke kwaliteit belangrijke aandachtspunten zijn.”* De inzet van instrumenten om (op collectieve wijze) verduurzaming en ruimtegebruik te optimaliseren zien we dan ook in de toekomst als wenselijk.

4. Stimuleer verduurzaming op collectieve wijze

Gezien de grote opgave op het gebied van verduurzaming, lijkt het verstandig dit ook in de toekomst te stimuleren. Op dit moment worden hiervoor zowel HIRB Fysiek, als HIRB Duurzaamheid ingezet, net als andere subsidieregelingen (bijv. SON). De SON en de HIRB OTW overlappen op sommige punten.

Doordat HIRB Fysiek enkel ingezet kan worden op ABCD-terreinen waar in de vijf jaar voorafgaand al investeringen met HIRB Fysiek hebben plaatsgevonden, wordt het aantal locaties waar een duurzaamheidsfonds via de HIRB Fysiek kan worden ingesteld echter beperkt. In onze ogen zou collectieve verduurzaming echter breder ingezet moeten worden dan enkel deze terreinen waar eerder via HIRB Fysiek is geïnvesteerd. Het combineren van de duurzaamheidsregelingen HIRB Fysiek en HIRB Duurzaamheid in één overkoepelende regeling ligt daarom voor de hand. Waarbij zowel ingezet wordt op collectieve verduurzaming via duurzaamheidsfondsen, als op individuele duurzaamheidsmaatregelen.

5. Overweeg of optimalisatie van het ruimtegebruik binnen de HIRB past of dat hier een ander instrument voor moet worden ingezet

Optimalisatie van het ruimtegebruik op bedrijventerreinen is, meer dan specifiek de veroudering van bedrijventerreinen, de kapstok waaraan HIRB Fysiek opgehangen kan worden. Optimalisatie van het ruimtegebruik en intensivering van bedrijventerreinen kan echter hoge investeringskosten met zich meebrengen, die niet altijd terugverdiend kunnen worden: een onrendabele top, waarvoor financiering gezocht moet worden. Ter illustratie: Provincie Utrecht heeft hiervoor ontwikkelingsmaatschappij OMU opgericht met een budget van €30 miljoen voor de periode 2022 t/m 2025.²² Er moet dan ook onderzoek gedaan worden naar goede instrumenten. Het HIRB zou hier een mogelijkheid in kunnen zijn, maar ook andere instrumenten zouden hiervoor ingezet kunnen worden. Naast het ontwikkelen van provinciale instrumenten zou ook gepleit kunnen worden voor landelijke (fiscale) stimuleringsmaatregelen.

6. Denk goed na over de wijze waarop doelstellingen en KPI's geformuleerd worden

Bij de voortzetting van de HIRB naar HIRB+ in 2020 is er niet nagedacht over aanvullende doelstellingen en bijbehorende KPI's. Ook in de periode daarvoor waren de doelstellingen soms niet meetbaar vanwege een hoog abstractieniveau of vanwege de afwezigheid van eenduidige definities en meetgegevens. Voor een volgende periode is het voor monitoring- en evaluatie-doeleinden van belang om indicatoren te benoemen die SMART²³ zijn. Daarnaast is het nodig om

²² Zie [hier](#)

²³ SMART is een afkorting voor specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Specifiek: wees zo gedetailleerd en specifiek mogelijk, meetbaar: maak het doel meetbaar met KPI's en data analyse, acceptabel: maak het

een monitorings- en/of evaluatieplan op te stellen, waarbij vastgelegd wordt wie voor welke indicatoren op welk moment verantwoordelijk is. Bij een goed monitorings- en evaluatieplan dat gevolgd wordt, is er meer mogelijkheid om tussentijds bij te sturen en het toekomstige instrument (nog) doeltreffender en doelmatiger te maken.

7. Optimaliseer de bestaande regelingen bij voortzetting

Bij voortzetting van de regelingen zijn enkele optimalisaties binnen de regelingen mogelijk. Deze worden hieronder weergegeven.

Voor beide regelingen:

- Zorg voor de toegankelijkheid voor alle gemeenten. Het inzetten van middelen om bedrijventerreinen toekomstbestendiger te maken is vaak een tijdrovend en ingewikkeld proces voor, met name kleinere, gemeenten. Niet alle gemeenten hebben hier de tijd en middelen voor. Zorg ervoor dat regelingen bij voortzetting niet ingewikkelder worden, maar juist toegankelijk blijven voor alle gemeenten. Zet hiervoor ook nadrukkelijker de hulp in van ONHN en PHB.
- Ondernemers hebben soms moeite om overzicht te behouden in het subsidielandschap en de verscheidenheid van regelingen. Een beslisboom op de subsidiewebsite is een goede toevoeging om ondernemers te helpen het juiste instrument te vinden, zonder dat zij direct naar een subsidieadviseur hoeven te stappen.
- Houd aanvragers beter op de hoogte van de status van de aanvragen. Er wordt aangegeven dat het proces soms lang duurt. Dit kan verbeterd worden door kort na indiening te toetsen op compleetheid van de aanvraag en hierover terugkoppeling te geven aan de aanvrager. Vervolgens kan inhoudelijke beoordeling van de aanvraag plaatsvinden. Overwogen kan worden om aanvragers eerder de mogelijkheid te geven incomplete aanvraag te vervolledigen. Maak het ten slotte mogelijk om een ontvangstbevestiging naar meerdere adressen te laten sturen.

Ten aanzien van [HIRB Fysiek](#):

- Op dit moment wordt een aanvraag van een gemeente voor een duurzaamheidsfonds enkel toegekend indien in de vijf jaar voorafgaand aan de aanvraag fysieke maatregelen zijn uitgevoerd met behulp van financiering uit HIRB Fysiek. Het betekent ook dat veel terreinen worden uitgesloten van deze wijze van financiering van de verduurzamingsopgave. Overweeg – in het verlengde van het eerdere advies om HIRB Fysiek en HIRB Duurzaamheid samen te voegen – de mogelijkheid om deze eis te laten vervallen.
- Breng bij voortzetting van de inzet van het duurzaamheidsfonds dit instrument beter onder de aandacht bij gemeenten en havenbedrijven. Op dit moment wordt dit instrument slechts door één gemeente ingezet. Een andere gemeente is bezig om naar Zaans voorbeeld ook een duurzaamheidsfonds in te richten. Anderen geven aan deze mogelijkheid niet te kennen.
- Het verschuiven van de opgave op bedrijventerreinen van fysieke investeringen in de ruimtelijke omgeving naar intensivering en duurzaamheid, vraagt om een andere manier van kijken naar de herstructureringsopgave. De totstandkoming van de huidige ABCD-lijst sluit niet volledig aan bij die opgave. Om die reden denken wij dat de ABCD-lijst herzien dient te worden naar de prioriteiten die gesteld worden op deze nieuwe thema's.
- Overweeg mogelijkheden om subsidieverlening middels HIRB Fysiek efficiënter te regelen, zoals:
 - Het aanvragen van meerjarige financiering voor langdurige herstructureringsprojecten in plaats van een jaarlijkse aanvraag in fases – keerzijde kan echter wel zijn dat de grote

doel acceptabel voor alle betrokkenen, realistisch: zorg dat het doel echt haalbaar is, en tijdgebonden: stel een concrete deadline.

aanvragers nog meer aanvragen in gaan dienen en de administratieve lasten hoger worden door wijzigingen in projecten over de jaren.

- De mogelijkheid om meerdere projecten van een gemeente als één aanvraag in te dienen, zodat subsidieaanvraag minder arbeidsintensief is en middelen flexibeler kunnen worden ingezet.

Ten aanzien van [HIRB OTW](#):

- Interne personele kosten worden op dit moment (bewust) slechts voor 7 procent vergoed met de HIRB OTW regeling, terwijl inhuur van externe deskundigheid volledig wordt vergoed. Op dit moment wordt hierdoor deskundigheid ingehuurd voor werkzaamheden die ook intern uitgevoerd hadden kunnen worden. Heroverweeg of het (voor een groter deel) subsidiëren van personele kosten van de overheid niet een efficiëntere manier is om de doelen te bereiken.

Bijlage I – Gebruikte bronnen

Gesproken personen

Organisatie	Naam
Provincie Noord-Holland Afdeling subsidies (adviseur economie, milieu en duurzaamheid)	Ans Bosch
Provincie Noord-Holland Afdeling subsidies (HIRB Fysiek)	Irena Molenaar-Sztachelska
Provincie Noord-Holland Afdeling subsidies (HIRB OTW)	Shana Habeb
Provincie Noord-Holland Afdeling economie	Edwin Rem Jacobien Crol
Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB)	Bauke de Heer
Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB)	Dennis Meerburg
Ontwikkelingsbedrijf Noord Holland Noord (ONHN)	Jelmer Broersma
Ontwikkelingsbedrijf Noord Holland Noord (ONHN)	Lacina Thirij
Voormalig Ontwikkelingsbedrijf NHN, nu gemeente Amsterdam	Cees Brinkman
Coöperatieve energiemaatschappij SAENZ U.A. (subsidieadviseur)	Rob Zachte
Gemeente Zaanstad	Jolanda Hohensteijn - van Straten
Duurzaam Ondernemersloket	Frits Meester
Gemeente Purmerend	Harry Buseman
Nova Connect	Lydia Gitsels
Oude Veiling Hoorn	Elysio Strik

Literatuurlijst

Documenten van de Provincie Noord-Holland:

- Aanvraagformulier HIRB 2023
- Brief Staten van Noord-Holland: Voortgang verduurzaming bedrijventerreinen
- Discussienota HIRB door SP en 50PLUS
- Memo aanjagen en ondersteunen verduurzaming bedrijventerreinen, voortzetting in 2023
- Monitor werklocaties 2021-2022
- Presentatie HIRB
- Publieksversie HIRB
- Stageonderzoek HIRB 2023 (word en PPT)
- Toelichting HIRB+ 2020-2023
- Toelichting doeltreffendheid HIRB 2017-2019
- Uitvoeringsprogramma HIRB 2017-2019
- Uitvoeringsprogramma economie 2021-2023

Eerder onderzoek:

- Bureau Buiten & Rigo (2016), Evaluatie HIRB 2014-2016 & Beleidsvarianten 2017-2019
- Decisio (2019), Evaluatie HIRB en OTW, eindrapportage augustus 2019
- Plabeka (2023), Inzet instrumenten herstructureringsopgave MRA

Gebruikte internetbronnen

Website van de Provincie Noord-Holland over HIRB - https://www.noord-holland.nl/Loket/Producten_en_Diensten/Producten_op_alfabet/H/HIRB_Herstructurering_en_intelligent_ruimtegebruik_bedrijventerreinen_Noord_Holland_subsidie

Monitor werklocaties Noord-Holland - https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Bedrijventerreinen_Kantoren/Beleidsdocumenten/Monitor_werklocaties_2021_2022

Bijlage II – Verleende subsidies HIRB OTW 2020 t/m 2022

2020

Naam project	Subsidieaanvrager	Subsidiebedrag aangevraagd	Subsidiebedrag verleend
Verduurzaming bedrijventerrein A7 West	Ondernemersvereniging Wognum - Nibbixwoud	€ 25.000	€ 25.000
Verduurzaming Krabbersplaat, Schepenwijk en Ketenwaal	Stichting Parkmanagement Enkhuizen	€ 25.000	€ 25.000
Energiepositief Bedrijventerrein Heemstede	Omgevingsdienst IJmond	€ 8.500	€ 8.500
Energiepositief Bedrijventerrein Haarlem	Omgevingsdienst IJmond	€ 25.000	€ 25.000
Groene Connecties	Stichting Parkmanagement Waarderpolder	€ 25.000	€ 25.000
Opstellen toekomstscenario's bedrijventerrein Gildenweg	Gemeente Hoorn	€ 10.000	€ 10.000
Energiescans voor de Green Deal gemeente Velsen	Omgevingsdienst IJmond	€ 25.000	€ 25.000
Sloterdijk 2 Zuid	Gemeente Amsterdam	€ 10.000	€ 10.000
Onderzoek Toekomstperspectief incourant Vastgoed Amstelland-Meerlanden regio	Gemeente Amstelveen	€ 9.999	€ 9.999
Business Park Amsterdam-Osdorp Energiepositief	Business Park Amsterdam-Osdorp	€ 18.000	€ 18.000
Energietransitie bedrijventerreinen Zaanstad 2.0	Nova Connect BV	€ 25.000	€ 25.000
Duurzame Energie Collectief Den Helder	Gemeente Den Helder	€ 25.000	€ 25.000
Uitbreiding en verlenging BIZ in havengebied IJmuiden	Gemeente Velsen	€ 24.350	€ 24.350
Lokale duurzame stroomvoorziening SchipholTrade Park	Schiphol Trade Park	€ 16.813	€ 16.813
SAENZ U.A. Duurzame energie opwekken en benutten 2020-2021	SAENZ U.A.	€ 23.500	€ 23.500
Energiepositief Bedrijventerrein gemeente Beverwijk	Omgevingsdienst IJmond	€ 15.662	€ 15.662

Naam project	Subsidieaanvrager	Subsidiebedrag aangevraagd	Subsidiebedrag verleend
Scan bedrijventerreinen Molletjesveer, Noorderveld, Westerspoor en Assendelft-Noord	Gemeente Zaanstad	€ 7.500	€ 7.500
Verduurzamen bedrijventerrein WFO	Vereniging Bedrijvenpark WFO	€ 20.000	€ 20.000
Uitvoeringsplan Toekomstbestendige bedrijventerreinen Wijdmeren	Gemeente Wijdmeren	€ 25.000	€ 25.000
H20 Esports Campus Amsterdam	Gemeente Purmerend	€ 10.000	€ 10.000
BIZ Paasheuvel Village	Stichting BIZ Paasheuvel Village	€ 25.000	€ 25.000

2021

Naam project	Subsidieaanvrager	Subsidiebedrag aangevraagd	Subsidiebedrag verleend
Verduurzamen Castricumwerf: Fase 2 energie neutraal	CALorie	€ 25.000	€ 25.000
Programma kantoren gemeente Huizen	Gemeente Huizen	€ 5.625	€ 5.625
Food Center Amsterdam	Vereniging Herstructurering nieuw Food Center Amsterdam U.A.	€ 25.000	€ 25.000
Verduurzaming kantoren Zaanstad	Green Business Club Zaanstad	€ 9.999	€ 9.999
Duurzaam en Energiepositief Green Park Aalsmeer in 2030	Vereniging Parkmanagement Green Park Aalsmeer	€ 15.000	€ 15.000
SAENZ Duurzaamheidsfonds Zuid t.b.v. OVZZ, Assendelft t.b.v. ABIN en Wormer t.b.v. BvW	SAENZ U.A.	€ 13.000	€ 0
Uitvoering convenant Waarderpolder	Stichting Parkmanagement Waarderpolder	€ 25.000	€ 13.000
OVZZ Duurzaamheidsfonds Zaanstad Zuid	Ondernemersvereniging Zaanstad Zuid	€ 8.750	€ 25.000
Toekomstbestendige ontsluiting bedrijventerrein WFO	Vereniging Bedrijvenpark WFO	€ 9.500	€ 8.750
Grootste zonnedak van Hilversum	Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West	€ 25.000	€ 9.500
Verduurzaming kantoren en energielabel registratie gemeente Heemskerk	Omgevingsdienst IJmond	€ 25.000	€ 25.000
Verduurzaming kantoren en energielabel registratie gemeente Beverwijk	Omgevingsdienst IJmond	€ 25.000	€ 25.000
Verduurzaming kantoren en energielabel registratie gemeente Velsen	Omgevingsdienst IJmond	€ 25.000	€ 25.000

Naam project	Subsidieaanvrager	Subsidiebedrag aangevraagd	Subsidiebedrag verleend
Verduurzaming kantoren en energielabel registratie gemeente Uitgeest	Omgevingsdienst IJmond	€ 25.000	€ 25.000
Living lab werkomgeving van de toekomst Marineterrein Amsterdam	Stichting Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions	€ 50.000	€ 25.000
Schiphol Logistics Park Energieneutraal 2025	Parkmanagement Schiphol Logistics Park	€ 15.000	€ 47.500
OVZZ Duurzaamheidsfondsen Zaanstad Zuid op Westerspoor, Achtersluispolder en Zuiderhout 2022	Ondernemersvereniging Zaanstad Zuid	€ 25.000	€ 15.000
SAENZ Duurzaamheidsfonds Noorderveld-Molletjesveer 2022	SAENZ U.A.	€ 9.750	€ 25.000
Grondstoffen bedrijventerreinen Purmerend-Beemster	Gemeente Purmerend	€ 15.000	€ 9.750
Verduurzaming Breekland	Vereniging Parkmanagement Breekland	€ 10.000	€ 0
Verduurzaming bedrijven op bestaande bedrijventerreinen Purmerend-Beemster	Gemeente Purmerend	€ 20.000	€ 15.000
Verduurzamen bedrijventerreinen Stetweg en Heemstederweg te gemeente Castricum	Stichting CALorie Business Club Castricum	€ 25.000	€ 10.000

2022

Naam project	Subsidieaanvrager	Subsidiebedrag aangevraagd	Subsidiebedrag verleend
Haalbaarheidsonderzoek iconische projecten energietransitie bedrijventerrein HN80	Hoornse Ondernemers Compagnie	€ 19.700	€ 19.700
Verduurzamen Castricummerwerf Fase 3: verbreding	Stichting CALorie Business Club Castricum	€ 25.000	€ 25.000
Gezond perspectief voor bedrijventerrein De Beverkoog	Bedrijvenvereniging Beverkoog	€ 25.000	€ 25.000
Food Center Amsterdam: ontwerpfase duurzame koude en warmte	Vereniging Herstructurering Food Center Amsterdam	€ 25.000	€ 25.000
SAENZ U.A. Duurzaamheidsfonds Noorderveld-Molletjesveer 2023	SAENZ U.A.	€ 9.750	€ 9.750

Naam project	Subsidieaanvrager	Subsidiebedrag aangevraagd	Subsidiebedrag verleend
OVZZ 3 Duurzaamheidsfondsen Zaanstad Zuid op Westerspoor, Achtersluispolder en Zuiderhout 2023	OVZZ	€ 25.000	€ 25.000
Bedrijventerrein Andijk	Ondernemers Federatie Medemblik	€ 20.000	€ 20.000
2e Uitvoeringsplan convenant Waarderpolder	Stichting Parkmanagement Waarderpolder	€ 25.000	€ 25.000
Koggenland	Ondernemersvereniging Koggenland	€ 25.000	€ 25.000
Slimme oplossingen voor netcongestie voor GreenBiz terrein Uitgeest-Noord	GreenBiz Projecten BV	€ 25.000	€ 25.000
Oprichten BIZ bedrijventerrein Noorderveld-Molletjesveer Wormerveer	Gemeente Zaanstad	€ 20.140	€ 20.140
Gebiedsagenda bedrijventerreinen Zuidwest	Gemeente Hilversum	€ 9.999	€ 9.999
MAAK-terrein Haarlem 2030: Duurzaam en circulair	MAAK Haarlem B.V.	€ 25.000	€ 25.000
Oprichting BIZ Zuiderkogge	Gemeente Drechterland	€ 25.000	€ 25.000
Bedrijventerreinen Unde Maris I/II, Almere, Overleek en Schootsvel	Ondernemers Federatie Medemblik	€ 25.000	€ 25.000

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas